

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

TAŞIMALI İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV
YAPAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR
(Aksaray İli Örneği)

Adem KÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ

Konya-2010

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI**

**TAŞIMALI İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV
YAPAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR
(Aksaray İli Örneği)**

Adem KÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ**

Konya-2010

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adem KÜÇÜK
	Numarası	075216011003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/ Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar (Aksaray İli Örneği)

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar olan süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Adem KÜÇÜK

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adem KÜÇÜK
	Numarası	075216011003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/ Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ
	Tezin Adı	Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar (Aksaray İli Örneği)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan, “Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar (Aksaray İli Örneği)” başlıklı bu çalışma 21/06/2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ

Yrd. Doç. Dr. Atila YILDIRIM

Yrd. Doç. Dr. Abdullah SÜRÜCÜ

Danışman ve Üyeler

Başkan (Danışman)

Üye

Üye

İmza

ÖNSÖZ

Eğitim, her insanın en doğal hakkı olduğu için yasal düzenlemelerle uluslar arası alana taşınmış ve her devletin görevi olarak görülmüştür. Ayrıca eğitim, devletlerin geleceğine yön veren en önemli unsurdur. Bu yüzden her ülke, her bireyine zorunlu eğitim verme çabası içine girmiştir. Çağımızın bilgi çağı olduğunu da hesaba kattığımızda, devletlerin eğitimle ilgili görevini en iyi şekilde yerine getirmesi beklenir.

Zorunlu temel eğitim, bir insanın hayat boyu ihtiyaç duyacağı temel bilgi ve becerileri kapsar. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de zorunlu temel eğitimle ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu yasal düzenlemeler doğrultusunda zorunlu temel eğitimin her ferde ulaştırılması, süresinin ve kalitesinin artırılması için ülkemizde çeşitli çalışmalar ve uygulamalar yapılmaktadır.

Zorunlu temel eğitimin ülkenin en ücra köşelerine kadar götürülmesinde karşılaşılan sorunlara çözüm olarak ortaya konan uygulamalardan biri de “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması”dır. Ülkemizde, zorunlu temel eğitimi kapsayan ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin %6’sı taşınmalı ilköğretim okullarında öğrenim görmektedir. Bu uygulamanın 80 ilde yürütülmesi de uygulamanın ne kadar geniş bir alana yayıldığını gösterir. Uygulama alanının genişliği ve öğrenci sayısı dikkate alındığında, yaşanabilecek sorunların zamanında tespiti ve bu sorunlara zamanında çözümler getirilmesi, insanımız ve ülkemiz için çok önemlidir.

Taşınmalı İlköğretim Uygulamasına ilişkin yaşanan sorunların ortaya konması ile ilgili bu çalışmamda bana rehberlik eden, emeğini esirgemeyen ve katkı sağlayan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ’a çok teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans eğitimim süresince; sürekli görüş alış verişinde bulunduğum değerli arkadaşlarım Murat ÖNAL ve Fatih YILMAZ’a, desteğini ve anlayışını esirgemeyen Sarıyahşi İlçe Milli Eğitim Müdürü Mustafa ÜNSAL’a, ölçeklerin uygulanmasında yardımcı olan ve kolaylık gösteren ismini saymadığım okul yöneticilerine ve öğretmenlere çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca her zaman destek olan ve fedakarlıktan hiçbir zaman kaçınmayan aileme, eşim Ülfet’e ve oğlum Mehmet Akif’e sonsuz teşekkür ederim.

Adem KÜÇÜK

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adem KÜÇÜK
	Numarası	075216011003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/ Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ
	Tezin Adı	Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar (Aksaray İli Örneği)

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları tespit etmektir.

Bu araştırma, taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ortaya çıkaracağı için; sorunların kaynağının tespiti ve bu sorunlara çözümler üretme noktasında fayda sağlayacaktır. Bunun yanında, sorunlara bulunacak çözümlerle de taşımali ilköğretim okullarındaki eğitimin-öğretim kalitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın evreni, 2009–2010 eğitim öğretim yılında Aksaray’ın il merkezi ve ilçelerinde bulunan 59 taşımali merkezi ilköğretim okullarında görevli 80 yönetici ve 653 öğretmenden oluşmaktadır.

Bu çalışmada, tam sayım yöntemi kullanılarak evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak; bazı yönetici ve öğretmenlerin çalışmaya katılım konusunda isteksiz davranmaları ve bazı ölçeklerin değerlendirmeye alınmaması nedeniyle 71 yönetici ve 497 öğretmene ulaşılabilmektedir.

Bu çalışmada, verilerin analizi için; frekans, yüzde, t testi, tek yönlü varyans analizi, Tukey testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir:

Taşınmalı ilköğretim uygulamasının taşıma, yemek, eğitim öğretim hizmetleri, okul-veli ilişkileri ve iş yükü boyutlarında yaşanma sıklığı farklılık gösteren sorunlar yaşanmaktadır.

Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar; cinsiyet, yaş, okuldaki görev ve okulda öğrenim gören taşınmalı öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Taşınmalı ilköğretim uygulaması, yönetici, öğretmen, karşılaşılan sorunlar

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Adem KÜÇÜK
	Numarası	075216011003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri/ Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Mustafa YAVUZ
	Tezin Adı	Problems Teacher and School Supervisors Working in School That Have School-Bussing Practices Come Across (Aksaray Sample)

SUMMARY

The aim of this research is to determine the problems teachers working in primary schools that offer school-bussing education opportunities come across and offer solutions to the problems observed.

The research is not only going to be helpful in detecting and offering solutions to the problems, but also it is expected to enhance the quality of education through useful suggestions.

The study population for the research consists of 80 school principals and 653 teachers working in 59 schools that offer school-bussing education opportunities in Aksaray province and its districts in 2009-2010 academic year.

For the research, complete inventory method has been used, and the researcher tried to reach all of the study population. However, the researcher could reach 71 principals and 497 teacher since some of the principals and teachers were reluctant to participate in the research and some of the scales were of no use to the researcher.

For the analysis of the data such techniques as frequency, percentage, t-test, one way ANOVA and Tukey HSD tests have been used.

Basic findings of the study are as follows:

1. There are problems in transportation, catering, education, parent-school relations, and workload dimensions in varying degrees in school-bussing practices.
2. There are significant differences regarding the problems teachers and school supervisors come across.
3. There are no significant differences regarding the problems teachers and school supervisors working in the schools that have school-bussing practices as far as gender, age, years of service at school and the number of students transported are concerned.

Key Words: School-bussing practices, school principal, teacher, problems observed

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
KABUL SAYFASI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR ve SİMGELER	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Problem Cümlesi	5
1.3. Alt Problemler	5
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Sınırlılıklar	6
1.7. Tanımlar	6

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Türk Eğitim Sistemi ve Yasal Dayanaklar	7
2.2. Türk Eğitim Sisteminin Amacı, İlkeleri ve Yapısı	8
2.3. İlköğretimin Tarihsel Gelişimi	11
2.3.1. Zorunlu Eğitim ve İlköğretim	18
2.4. Taşınmalı İlköğretim	22
2.4.1. Taşınmalı İlköğretimin Gereççeleri	22
2.4.2. Taşınmalı İlköğretim ile İlgili Yasal Düzenlemeler	24

2.4.3. Taşımali İlköğretim Tarihsel Gelişimi.....	24
2.4.4. Taşımali ilköğretim Sağladığı Faydalar.....	27
2.5. Aksaray İlinde Taşımali İlköğretim Uygulaması.....	28
2.6. Çeşitli Ülkelerdeki Taşımali Eğitim Uygulamaları	31
2.7. İlgili Yayın ve Araştırmalar	33

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	44
3.1. Araştırmanın Modeli.....	44
3.2. Evren ve Örneklem	44
3.3. Veri Toplama Aracı	46
3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	49
3.5. Verilerin Analizi İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler	50

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....	51
------------------	----

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM.....	76
---------------------------	----

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
---------------------------	----

KAYNAKÇA.....	91
---------------	----

EKLER.....	96
------------	----

EK-1: “Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği”	96
EK-2: Yazışmalar	99
EK-3: Özgeçmiş.....	100

KISALTMALAR ve SİMGELER

- DPT** : Devlet Planlama Teşkilatı
- OGYE** : okul gelişim ve yönetim ekibi
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- TÜİK** : Türkiye İstatistik Kurumu
- UNDP** : Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
- UNESCO** : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
- UNICEF** : Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu
- vb.** : ve benzeri
- YİBO** : yatılı ilköğretim bölge okulu
- f : frekans
- KO : kareler ortalaması
- KT : kareler toplamı
- p : anlamlılık
- S : standart sapma
- Sd : serbestlik derecesi
- \bar{X} : ortalama
- % : yüzde
- < : küçüktür
- > : büyüktür

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
1. Cumhuriyetten Günümüze Kadar İlköğretimdeki Sayısal Gelişmeler.....	15
2. Bazı Avrupa Ülkelerine Ait Zorunlu Eğitim Süresi, Çağ Gurubu ve Okullaşma Oranları.....	19
3. Taşımali İlköğretim Uygulamasında Yıllara Göre Sayısal Gelişmeler	25
4. 2009-2010 Eğitim Öğretim Yılına Ait Taşımali Eğitimle İlgili Detaylı Bilgiler	26
5. Aksaray İlinde Bulunan Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarının 2009-2010 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönemine Ait Sayısal Bilgileri	29
6. 2000–2001 Eğitim Öğretim Yılından İtibaren Aksaray İlindeki Taşımali İlköğretim Uygulamasına Ait Sayısal Bilgiler	30
7. Aksaray İline 2000–2001 Eğitim Öğretim Yılından İtibaren Taşıma ve Öğle Yemeği İçin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Gönderilen Ödenek Miktarları.....	31
8. Örneklem Gurubunun Araştırmada Yer Alan Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı	45
9. Ölçeğin Faktörlerine Ait Güvenirlik Katsayısı Tablosu	47
10. Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeğinin Madde Faktör Yük Değerleri	49
11. Servis Şoförlerinin Yeterli Eğitime Sahip Olmamalarıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	51
12. Servislere Öğrenci Dışında Yolcu Alınmasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	52
13. Servis Araçlarının Yolcu Kapasiteleri Üstünde Öğrenci Taşımalarına Bağlı Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	52

14. İhaleyi Alan Araçların Yetersizlikleriyle İlgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	53
15. Taşıma Esnasında Öğrencilerin Servis Aracı İçerisindeki Olumsuz Davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	54
16. Servis Şoförlerinin Hareket Saatlerine Uymamalarıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	54
17. Servis Şoförlerinin Araç Kullanmaları Esnasındaki Olumsuz Davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	55
18. Taşımalı Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Sağlığa Uygunluğu ve Hijyen Bakımından Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	56
19. Taşımalı Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Besin Değerinin Yetersizliğiyle İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	56
20. Taşımalı Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin İhale Bedeline Uygun Kalite ve Değerde Olmamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	57
21. Taşımalı Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Öğrenciyi Doyuracak Miktarda Olmamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	58
22. Taşımalı Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Yenilebilmesi İçin Uygun Yer Olmamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	58
23. Taşımalı Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velilerinin Veli Toplantılarına Katılmamaları ve Rutin Okul Ziyaretlerinde Bulunmamaları ile İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	59

24. Taşımalı Gelen Öğrenci Velilerinin, Okul Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) Gibi Çalışma Guruplarında Aktif Görev Almamaları ile İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	60
25. Taşımalı Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velileriyle Okulda Görev Yapan Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	61
26. Taşımalı Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velilerinin “Veli Sözleşmesi” Gereği Görevlerini Yerine Getirmemeleri ile İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	61
27. Taşımalı Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velilerinin Resmi Bayram ve Anma Programlarına Katılamamalarına İlişkin Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	62
28. Taşımayla Gelen Öğrencilerin Okul ve Ders Dışı Etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) Katılamamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	63
29. Taşımalı Gelen Öğrencilerin Servis Araçlarıyla Yolculuk Yapmaları Sebebiyle (yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb.) Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	64
30. Taşımayla Gelen Özellikle Alt Sınıf Öğrencilerin Fiziksel İhtiyaçlarını Karşılayamamalarıyla İlgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	64
31. Taşımayla Gelen Öğrencilerin Öğle Arasında Evlerine Gidememeleriyle İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	65

32. Özellikle İkinci Kademesi Taşınan Okullardan Gelen Öğrencilerin Yeni Okul ve Sınıf Ortamına Uyum Sağlayamamalarıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	66
33. Özellikle İkinci Kademesi Taşınan Okullardan Gelen Öğrencilerin Öğrenim Seviyelerine Bağlı Olarak Sınıfta Oluşabilecek Seviye Farklılıklarından Kaynaklanan Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	67
34. Taşıma Merkezi Okullarda İş Yükünün Fazla Olmasına Bağlı Olarak Öğretmenlerin Olumsuz Tutum ve Davranışlarından Kaynaklanan Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	68
35. Taşıma Merkezi Okullarda İş Yükünün Fazla Olmasına Bağlı Olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) Olumsuz Tutum ve Davranışlarından Kaynaklanan Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	68
36. Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları	69
37. Yaşlara Göre Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	70
38. Yaşlara Göre Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları	70
39. Yaşlara Göre ANOVA Sonuçları	70
40. Okuldaki Göreve Göre T-Testi Sonuçları.....	71
41. Yerleşim Yerlerine Göre Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	72
42. Yerleşim Yerine Göre Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	72
43. Yerleşim Yerine Göre ANOVA Sonuçları	72
44. Yerleşim Yerine Göre Tukey Çoklu Karşılaştırma Tablosu	73
45. Taşınan Öğrenci Sayısına Göre Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu	74
46. Taşınan Öğrenci Sayısına Göre Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları	74
47. Taşınan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
1. Yaşlara Göre Toplam Puan Ortalamaları Grafiği.....	71
2. Yerleşim Yerine Göre Toplam Puan Ortalamaları Grafiği.....	73
3. Taşınan Öğrenci Sayısına Göre Toplam Puan Ortalamaları Grafiği	75

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problemi, alt problemleri, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıkları ve araştırma ile ilgili bazı kavramlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Eğitim, insanlığın doğuşundan beri daima olagelmıştır; günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda süregelmektedir (Varış, 1998: 6). İnsanlığın gelişim süreciyle de paralel bir gelişme gösteren eğitim, en genel anlamda, bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Ünal, 1996: 7). Eğitim, insan tarafından geliştirilen ve insanın özelliklerini geliştirmekte kullanılan bir araçtır. Bu yüzden eğitim, insanlık var olduğu sürece var olacak bir kavramdır.

İnsan tarafından şekillendirilen, yönlendirilen ve sürekli geliştirilen eğitim, yine insanların oluşturduğu topluluklara, ülkelere hatta dünyaya yön vermektedir. Bu yönüyle evrensel bir öneme sahip olan eğitim, yaşamakta olan her insanın gereksinim duyduğu bir ihtiyaç ve haktır. Bu sebeple uluslararası anlamda ele alınan ve devletlerin görevleri arasında yer alan eğitim, 1948'de yayınlanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesinde temel eğitim hakkı adı altında garanti ve imza altına alınarak evrenselleşmiştir. Bu temel eğitim hakkından her bireyin yararlanabilmesi için, Birleşmiş Milletler, UNESCO, Avrupa Konseyi, UNICEF, UNDP ve Dünya Bankası gibi çeşitli uluslararası kuruluşlar önderlik yapmakta ve destek sağlamaktadır.

Temel eğitim, her yurttaşın yaşamında karşılaştığı ve karşılaşacağı kişisel, toplumsal sorunlarını çözmeye; toplumun değerlerine uyum sağlamada; üretken ve tutumlu olmada temel yeterlilikleri ve alışkanlıkları kazandıran eğitimidir (Başaran, 1983: 13).

Her insan, kendi temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış eğitim olanaklarından yararlanabilmelidir. Bu ihtiyaçlar, hem temel öğrenme amaçlarını (okuma-yazma, sözlü anlatım, rakamsal işlemler ve problem çözme vb.), hem de insanların varlıklarını sürdürmek, kapasitelerini geliştirmek, onurlu bir biçimde

yaşamak ve çalışmak, kalkınmaya her anlamda katılmak, yaşam standartlarını yükseltmek, bilinçli karar vermek ve öğrenmeyi sürdürebilmek için gerek duydukları temel öğrenimin içeriğini kapsar. Temel öğrenme ihtiyaçlarının kapsamı ve bunların nasıl karşılanacağı ülkeden ülkeye, kültürden kültüre ve zamana göre değişiklik gösterir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1999a: 1). Bu yüzden her devlet, devamlılığını ve vatandaşlarının eğitim alanındaki temel gereksinimlerini sağlayabilmek için kendi eğitim sistemini oluşturmuş olup, oluşturduğu bu sistemi en iyi şekilde kullanabilmek ve geliştirebilmek için gayret göstermektedir.

Eğitim, anayasal bir hak ve sosyal bir hukuk devletin görevi olarak görülmekte, aynı zamanda ekonomik açıdan “eğitilmiş insan gücü” en verimli üretim alanlarından birisi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca eğitim, siyasi, toplumsal ve kültürel bütünleşmenin ve değişimlerin en etkili aracıdır (MEB, 2005: 14). Bu yüzden ki Dünya üzerindeki ülkelerin şuan ki mevcut durumlarına baktığımızda, kimi ülkeler temel eğitimdeki eksiklerini giderme uğraşı verirken, kimi ülkeler bunun yanı sıra eğitimin kalitesini artırma çabası içindedirler. Temel eğitim sorununu büyük ölçüde hallederek kaliteyi arttırmış ülkeler, karşımıza dünyaya yön veren ülkeler olarak çıkmaktadır.

Devletler, eğitimle ilgili görevlerini yerine getirirken aynı zamanda o vatandaşların kendine sadık bir birey olarak yetişmesini ister. Bu istek, eğitim süresinin bir bölümünü yurttaşlar için zorunlu kılar. Zorunlu eğitim; devletin, her yurttaşını devlet okullarında veya devlete bağlı okullarda eğitime yetkisidir. Uluslararası anlaşmalarda da zorunlu eğitim ele alınmış ve devletler tarafından zorunlu ve parasız olarak verilmesi kararlaştırılmıştır (Başaran, 2006: 25). Eğitimin önemini kavrayan ülkeler, eğitim sistemlerinde çok büyük öneme sahip olan zorunlu eğitim süresini arttırmaya ve bu eğitimi istisnasız her bireye kazandırmaya gayret göstermektedirler.

Eğitim, ülkeler için bu kadar önemli olmasına ve uluslar arası düzeyde onaylanmış ilkelere karşılık, günümüzde hala dünyanın gelişmekte olan bölgelerinde yüz milyondan fazla çocuk ilköğretimden yoksun, yine yüz milyonu aşkın çocuğun temel eğitimlerini tamamlayamamış ve milyonlarca çocuk da ilköğretim olanağına sahip olmalarına rağmen temel bilgi ve becerilerden yoksun bir şekilde mezun olmuş durumdadır (Kavak, 1997: 3-4).

Gelişmekte olan ülkeler arasında bulunan ülkemizde de eğitim ve temel eğitim hakkı anayasamızda ve ilgili yasalarla garanti altında alınmıştır. Yasal düzenlemelere göre; Türkiye’de ilköğretim kademesi zorunludur ve süresi 8 yıldır. Zorunlu öğrenim çağı 6-14 yaş grubunu kapsar ve devlet okullarında parasızdır.

Zorunlu temel eğitim, ne olursa olsun her yere eğitim götürmeyi devlete mecbur kılar. Bu durum, okulun faaliyet göstermesi için yeterli öğrenci sayısı olmayan yerlerde okul açılması eğitim kalitesi ve maliyet yönünden sorun teşkil eder. Öğrenci sayısı az olmasından dolayı kapasitesinin altında faaliyet gösteren okulların giderleri (okul binası ve tesisleri, araç-gereç, öğretmen vs.) kapasitelerine göre fazla olmakta ve eğitim kalitesi yönünden de ciddi sorunlar oluşturmaktadırlar. Birleştirilmiş sınıf uygulaması bu duruma örnek teşkil eder. Hem bu durumdaki hem de okul açılabilmesi için öğrenci sayısı yeterli olmayan yerlerdeki çocukların temel eğitimden uygun maliyetle, kaliteli ve eşitlik ilkesine uygun yararlanabilmeleri için alternatif çözüm olarak 222 ve 1739 sayılı eğitimle ilgili kanunlarda yer alan “pansiyonlu ve yatılı bölge okulları” uygulaması başlatılmıştır.

Yatılı bölge ve pansiyonlu ilköğretim okullarının sayısının arttırılması ve faaliyet maliyetleri; hızla artan çağ nüfusuna karşılık bu okulların sayılarının yetersiz kalışı; atıl durumda ve kapasitesinin altında faaliyet gösteren çok sayıda normal ilköğretim okulu olması; normal, yatılı ve pansiyonlu ilköğretim okullarıyla birlikte “Taşımali İlköğretim Uygulaması”nı başlatmıştır.

Taşımali ilköğretim uygulaması sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılması, küçük ve dağınık yerleşim birimlerindeki az sayıdaki öğrencinin ilköğretime kavuşturulması, birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrencilerin bağımsız sınıflarda daha nitelikli öğrenim görmesini sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından uygulamaya konulmuş bir projedir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 1995; Aktaran: Kavak, 1997: 63).

Taşımali Eğitimin gerekçelerini MEB’in 1991/23 sayılı Genelge’sinde;

- Güç şartlar içinde birleştirilmiş sınıf öğretimi yapan okulların sayısını azaltmak,
- Küçük yerleşim birimlerindeki okullarda okuyan çocuklarımızı daha iyi imkânlarda yetiştirmek,
- İlköğretim hizmetlerini yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırmak,

- Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak,
- Niteliği yükseltmek, olarak belirtilmektedir.

Taşınmalı ilköğretim uygulamasına 1989-1990 öğretim yılının ikinci yarısından itibaren deneme amaçlı olarak Kırklareli’de 3, Kocaeli’de 2 merkezde başlanmıştır. Uygulamanın başarılı ve verimli görülmesiyle çalışma, 1990-1991 öğretim yılından itibaren Antalya, Çankırı, Konya, Van, Balıkesir, Çanakkale, Eskişehir, Kırklareli ve Kocaeli illerinde seçilen 77 merkezde devam edilmiştir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995: 40-42).

Taşınmalı ilköğretim, 1989 yılından 1994 yılına kadar çıkarılan emir ve genelgelerle yürütülmüş, 1994 yılında "Taşınmalı İlköğretim Yönergesi" yürürlüğe konulmuştur. Bu yönerge ise MEB’in 2007/53 sayılı genelgesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Şuan yürürlükte olan Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği, 2000 yılında yayımlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığınca, taşınmalı eğitim uygulanmasının, eğitim-öğretimin kalitesi arttırdığını, ekonomik açıdan tasarruf sağlandığını, sosyal ve kültürel yönüyle öğrencilere faydalı olduğunu ifade edilmektedir (MEB, 2002a). Taşınmalı ilköğretim uygulaması tüm bu olumlu yanlarının yanında beraberinde birçok sorunu da ortaya çıkarmıştır.

Taşınmalı ilköğretim uygulamasında ortaya çıkan sorunlar bu uygulamanın düzenli ve sağlıklı işleyişine engel olmaktadır. Bu sorunların doğru tespit edilmesi ve ortaya konan sorunlara gerçekçi ve etkili çözüm önerilerinde bulunulması, uygulamanın sağlıklı ve daha faydalı olabilmesi için hayati öneme sahiptir. Şu an taşınmalı ilköğretim uygulaması kapsamının yaygınlığı, taşınan öğrenci sayısı ve maliyeti düşünüldüğünde bu uygulamada karşılaşılan sorunların çözümünün ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Bu araştırmanın amacı; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerde bulunabilmektir.

1.2. Problem Cümlesi

Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

1.3. Alt Problemler

Araştırma probleminin çözümüne katkıda bulunmak için geliştirilen alt problemler de şunlardır:

1. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir ve bu sorunların yaşanma sıklığı nedir?

2. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okuldaki göreve göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulda öğrenim gören taşınmalı öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Ülke genelinde 80 ilde bulunan 5457 taşıma merkezi ilköğretim okulunda 667.475 öğrencinin günü birlik taşınarak eğitim öğretim görmesi, bu okulların genelde kırsal kesimde bulunması ve bazı illerde yapılan araştırmalarda taşınmalı ilköğretim okullarının kendilerine özgü sorunlarının tespit edilmiş olması, taşınmalı ilköğretim okullarında yaşanan sorunların tespitini önemli ve gerekli kılar. Bu bağlamda Aksaray il merkezi ve ilçelerinde bulunan 59 taşıma merkezi ilköğretim okulunda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bu uygulamayla ilgili görüşleri taşınmalı ilköğretim uygulaması açısından önemlidir.

Aksaray ilinde, taşınmalı ilköğretim okullarına ve bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları tespit etmeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamış olması bu araştırmanın önemini artırmaktadır.

Bu araştırma, taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ortaya çıkaracağı için; sorunların kaynağının tespiti ve bu sorunlara çözümler üretme noktasında fayda sağlayacaktır. Bunun yanında, sorunlara bulunacak çözümlerle de taşınmalı ilköğretim okullarındaki eğitimin-öğretimin kalitesi dolaylı yoldan katkı sağlayacaktır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin ölçek sorularına verecekleri yanıtlar gerçek durumları yansıtmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında, Aksaray ilindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 59 taşıma merkezi ilköğretim okulunda görev yapan 71 okul yöneticisi ve 497 öğretmen, toplam 568 kişiyle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Taşınmalı İlköğretim Uygulaması: İlköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan öğrencilerin ve az nüfuslu dağınık yerleşim birimlerinde bulunan okullardaki öğrencilerin, merkez olarak seçilen ilköğretim kurumlarına günübirlik taşınıp eğitim-öğretiminin sağlanması için yapılan uygulama.

Taşıma Merkezi İlköğretim Okulu: Çevredeki yerleşim birimlerinden taşınan öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri ilköğretim okulları.

Yönetici: Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim okul ve kurumlarında müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı görevlerinde bulunanlar.

Öğretmen: Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında, kurs ve seminerlerde eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütenler.

Birleştirilmiş Sınıf: Birleştirilerek bir derslikte tek öğretmen tarafından okutulan birden fazla sınıf.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırma konusunun kavramsal temellerine ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Türk Eğitim Sistemi ve Yasal Dayanaklar

Toplumların tarihinde zorunlu eğitimin gündeme gelmesi, bugünkü eğitim ve okul sistemlerinin gelişmesi, bunlara ilişkin yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, yakın yüzyıllarda milli devletlerin kurulup gelişmeye başlamasıyla birlikte gündeme gelir. Bugünkü Türk Eğitim Sistemimizin ilk adımları yasal düzenlemeler, örgütlenme ve yönetim gibi yönlerden Osmanlı Devleti döneminde atılmış, Cumhuriyet sonrasında ise gelişerek devam etmiştir (Şişman, 2005: 59).

Yasal dayanakların temeli olan Anayasa ele alındığında, 1982 yılında yürürlüğe giren ve halen kullanılmakta olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında eğitimle ilgili hususlar genel olarak "Eğitim ve öğrenim hakkı ve Ödevi" başlığı altında 42. madde, "Din ve Ahlak Eğitimi" başlıklı 24. madde, "Düşünce ve Kanaatleri Açıklama ve Yayma Hürriyeti" başlığı altında 26. madde, "Bilim ve Sanat Hürriyeti" başlığı altında 27. madde, "Ananın ve Çocuğun Korunması ve Aile Planlaması Öğretimi" başlığı altında 41. madde, "Gençliğin Korunması " başlığı altında 58. madde, "Yabancı Ülkelerde Çalışan Vatandaşların Çocuklarının Eğitimi" başlığı altında 62. madde ve yüksek öğretim kurumlarına ilişkin hükümleri kapsayan 130. ve 131. maddeler eğitim ve eğitim hakkıyla yakından ilgilidir (Şişman, 2005:60).

Türk Eğitim Sisteminin diğer önemli belirleyicileri ise doğrudan eğitimle ilgili kanunlardır. Bunlardan biri olan ve en önemli reformlardan biri sayılan 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı "Tevhid-i Tedrisat" (Öğretimin Birleştirilmesi) Kanunudur. Bu kanun altı maddeden oluşur ve özetle; Türkiye'deki bütün bilim ve eğitim kurumlarını Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve "Şeriye ve Evkaf Vekaleti" veyahut özel vakıfların yönettiği bütün medrese ve okullar Milli Eğitim Bakanlığına

devredilmiştir. Bu yasayla Türk Eğitim Sistemi laik bir nitelik kazandı (Özalp ve Ataünal, 1977: 35).

Diğer bir kanun ise 1973 yılında yayımlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'dur. Bu kanun, mevcut Türk Milli Eğitim Sisteminin düzenlenmesinde esas olan amaçlar, ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç gereçleri, Devletin eğitim öğretim alanındaki görev sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsamaktadır.

Yukarıda ele alınan temel yasalara bağlı olarak Türkiye'de milli eğitim sistemiyle ilgili bir takım konuları düzenleyen başlıca yasalar arasında 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun (1926), 222 sayılı İlköğretim Kanunu (1961), 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Kanunu (1986) ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu (1992) yer almaktadır. Ayrıca eğitim sistemindeki yönetim ve çalışanlarını ilgilendiren 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu da diğer bir dayanaktır.

Türkiye'de Anayasa ve Milli Eğitim Temel Kanunu ışığında Yükseköğretimi düzenleyen ayrı yasalar ve yönetmelikler yer almaktadır. Türkiye'de yükseköğretimle ilgili temel yasalarından biri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, diğeri ise 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunudur (Şişman, 2005: 66).

Türkiye'de milli eğitim sistemiyle ilgili bir takım konuları düzenleyen başlıca yasa ve kanunların yanı sıra kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, yönetmelikler, yönergeler ve genelgeler de yer almaktadır. Ayrıca Hükümet Programları, Kalkınma Planları, Milli Eğitim Şuraları ve Ulusal Programlar esas alınarak da eğitim sistemimizde düzenlemeler yapılmaktadır.

2.2. Türk Eğitim Sisteminin Amacı, İlkeleri ve Yapısı

Eğitim sistemi, ulusun tüm üyelerinin eğitim gereksinimlerini karşılamak, eğitim haklarını gerçekleştirmek ve devletin eğitiminden beklediği yararları sağlamak için devletçe kurulan ve ülke düzeyinde yayılan eğitim örgütleri ve okular bütünüdür (Başaran, 2006: 78). Toplumun üyeleri arasında oluşan eğitsel ilişkiler yoğunlaştıkça amaçlı, düzenli ve sonuçlandırıcı olur; ilkin okula benzer kuruluşlar, giderek de okullar ortaya çıkar. Okul kendi başına bir sistemdi; ama birkaç okulun

ortaya çıkması ulusal düzeyde bir eğitim sistemini oluşturmaya yetemez. Ulusal eğitim sisteminin kurulabilmesi için, her yurttaşta eğitim hakkını kullanma fırsatını verecek okulların yurt düzeyinde yayılmasını gerektirir (Başaran, 2006: 57).

Ülke kaynaklarının büyük bir kısmını kullanan milli eğitim sistemi, çeşitli alanlardaki amaçların gerçekleştirilmesinde etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, ulusal sorunlar ve amaçlarla ilgili faaliyetlerin ağırlık merkezini eğitim sistemi oluşturmaktadır (Taymaz, 1989: 3).

Her sistemde olduğu gibi, eğitim sisteminin de tek amacı etkili olarak yaşamını sürdürmektir (Başaran, 2006: 79). Eğitimin genel amaçlarını ise toplumun siyasal ve sosyal ideallerinin eğitim alanına yansımaları belirler. Bu amaçlar da toplumun eğitim felsefesini temsil eder (Gürsel, 2007: 8). Eğitim sistemimizin genel amaçları, Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde şöyle ifade edilmiştir.

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. *Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;*
2. *Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;*
3. *İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;*

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunuyla Milli Eğitim Sisteminin temel ilkeleri de ortaya konmuştur. Bu ilkeler şunlardır: Genellik ve Eşitlik (madde 4), Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları (madde 5), Yönelme (madde 6), Eğitim Hakkı (madde 7), Fırsat ve İmkân Eşitliği (madde 8), Süreklilik (madde 9), Atatürk İnkılâp

ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği (madde 10), Demokrasi Eğitimi (madde 11), Laiklik (madde 12), Bilimsellik (madde 13), Planlılık (madde14), Karma Eğitim (madde 15), Okul ile Aile İşbirliği (madde 16) ve Her Yerde Eğitim (madde 17).

Eğitim sistemimizin yapısı, belirlenen ilkelere uygun ve amaçlara ulaşılmasını sağlayacak şekilde oluşturulmuştur. Bu yapı tüm insanların örgün, yaygın ve mesleki eğitimi kurumlarından ilgi, istek ve yeteneklerine toplumun ve ekonominin ihtiyaçlarına göre yetiştirilmesini, üst öğrenim kademelerine geçmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca her kademe ve türdeki okullar arasında yatay ve dikey geçişlerle birbirini tamamlayacak şekilde sistem bütünlüğü içinde düzenlenmesine çalışılmıştır (Taymaz, 1989: 5).

Eğitim sistemimizde yer alan okullar, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre örgün ve yaygın eğitim kurumları olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim; Okulöncesi eğitim, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretimi kapsamaktadır.

Örgün Eğitimin ilk basamağı olan okulöncesi eğitim zorunlu değildir. 1739 sayılı kanununun 20. Maddesinde de belirtildiği gibi, bu kurumlar şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak, çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak amacı ile kurulmuştur. İlgili yasanın 21. Maddesi okul öncesi eğitim kurumlarının nerelerde ve hangi önceliklerle açılacağını Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenleneceğini belirtmektedir.

İkinci basamak olan ilköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocukların temel eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. İlköğretim kurumları, beş yıllık ilkokullar ve üç yıllık ortaokullardan meydana gelmekteydi ancak 16/08/1997 tarih ve 4306 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle "ilköğretim okulu" olarak değiştirilmiştir.

Üçüncü basamak ortaöğretim, ilköğretime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Genel ortaöğretim kurumları için gerekli alan tahsisi çağ nüfusuna göre yapılır. Ancak mesleki ve teknik öğretim kurumlarının kurulmasında, yerleşmenin özellikleri, yerleşme halkının eğilim, istek ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.

Dördüncü ve son basamak olan yüksek öğretim, orta öğretime dayalı en az iki

yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir. Yaygın eğitim, genel ve mesleki - teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelir. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanır. Eğitim sistemimizde yaygın eğitim yapan başlıca kuruluşlar, Halk Eğitim Merkezleri ve Mesleki Teknik Eğitim Merkezleridir. Yaygın eğitim kurumları aşağıdaki konularda etkinlik göstermektedir:

Okuma-yazma kursları, çağın bilimsel, teknolojik ve ekonomik gelişmelerini tanıtan eğitim kurumları, milli kültür değerlerini koruyucu, geliştirici, benimsetici eğitim kurumları, toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme alışkanlıklarını kazandıran eğitim kurumları, uygun beslenme ve sağlıklı yaşama şekillerini öğreten eğitim kurumları, boş zamanları iyi şekilde değerlendirmeyi öğreten eğitim kurumları, istihdam politikasına uygun meslekleri edinmeyi sağlayan meslek kurumları, çeşitli mesleklerde çalışanların mesleklerinde gelişmelerini sağlayan meslek kursları (Recepoglu, 2006: 16).

2.3. İlköğretimin Tarihsel Gelişimi

Selçuklular ve Anadolu Selçuklu döneminde ilköğretim basamağında sayılabilecek okullar vardı. Bunlara; kütüta, dar-ül talim, dar-ül ilm, mahalle mektebi gibi değişik adlar verildi; ama en çok kullanılan ad sübyan mektebi idi. Sübyan okulu açma geleneği Osmanlı döneminde de süregelmişti. Sultanların vakıflarınca açılan sübyan mektepleri, 1846'da Genel Okullar Bakanlığına (Mekteb-i Umumiye Nazırlığı) bağlandı ve varlığını Cumhuriyet Dönemine kadar sürdürdü. Osmanlı Sarayında ise sübyan mektebinin benzeri olan Şeyhzadegar Mektebi vardı. Bu mektep padişah çocuklarının öğretiminden sorumluydu.

İlköğretim, ilk defa II. Mahmut'un 1824'te yayınladığı "Talim-i Sübyan" isimli fermanıyla zorunlu hale gelmiş ve bu uygulamaya uymayanlara cezai müeyyideleri de getirmiştir. İlköğretimle daha ciddi olarak ilgilenilmesi Abdülmecit'in, 1845 yılında yayınladığı Hattı Hümayun ile başlar. 1845 tarihli "Etfalin (çocukların) Talim ve Tedris ve Terbiyelerini Ne Vecihle Eylemeleri Lazım Geleceğine Dair Sübyan Mekatibi Hacerleri (hoca) Efendilere İta Olunacak Talimat"

ile 7 yaşına giren çocuklar için sübyan okullarına devam zorunluluğu getirilmiştir. Okulların öğretim süresi 4 yıldır; fakat gerekli bilgileri öğrenememiş çocuklar okullarda 3 yıl fazla tutulabileceklerdir (Akyol, 1991: 40).

1869 Genel Eğitim Tüzüğü, Genel Eğitim Bakanlığı'nın açtığı okulları diğer okullardan ayırabilmek için, sübyan mektebi yerine iptidaiye mektebi terimini kullandı ve 7-11 yaş arasındaki erkek çocuklarına zorunlu kılınarak devamsız çocukların ana babalarına ceza verilecekti. Bu okulun öğretim süresi dört yıldır. Bu tüzükle sübyan mekteplerinin üstünde ve sivil okul olan Rüştüye Mektebi adında okullar açıldı. 1913'de çıkarılan İlköğretim Geçiçi Yasası, iptidaiye ve rüştüye okullarını birleştirdi ve Genel İlkokul (Mekteb-i İbtidaiye-i Umumi) adını kullandı; böylece altı yıllık ilkokul ortaya çıktı. Cumhuriyet kurulduktan sonra, genel ilk mektebe ilkokul dendi ve öğrenim süresi beş yıla indirildi (Başaran, 2006: 96-98).

Cumhuriyet ilan edildiği 1923 yılında Türkiye'de eğitim kademelerinin tümünde 5.133 okulda, toplam 361.524 öğrenci öğrenim görmekte, 12.266 öğretmen görev yapmaktaydı. Bu toplam öğrencinin 341.941'i ilkokul öğrencisi, toplam okul sayısının 4.894'ü ilkokul ve toplam öğretmen sayısının 10.238'de ilkokul öğretmeniydi (MEB, 1999b: 1).

22 Mart 1926'da çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'da dört tür mektepten söz edilmekteydi. Bunlar; şehir ve kasaba gündüz, şehir ve kasaba yatılı, köy gündüz ve köy yatılı mektepleri idi. İlk mekteplerin öğretim süresi beş yıldır. Anayasaya göre çağ çocuklarının kız, erkek ilk mektebe devamı zorunlu ve parasızdır. 1930 yıllarında ilk mektep ilkokul oldu.

19 Haziran 1942'de kabul edilen 4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu, beş yıllık kent ve kasaba okullarından köy okullarını ayırdı; köyü canlandırmak amacıyla getirilen Köy Eğitim Sisteminde değişiklik adı ve öğrenim süreleri ile şu okullar yer aldı; Öğretmenli Köy Okulu (3 yıl), Öğretmenli Köy Okulu (5 yıl), Öğretmenli ve Öğretmenli Köy Okulu (5 yıl) ve Köy Bölge Okulu (yatılı-parasız ve ilkokulla birlikte 9 yıl) (Başaran, 2006: 100)

1960 yılların başında, planlı kalkınma politikalarıyla yeni bir döneme giren Türkiye, 1961 yılında kabul ettiği 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununda; ilköğretim zorunlu ve devlet okullarında parasız olma hükmüne yer vermiş ve zorunlu eğitim süresini 5 yıl olarak belirlemiştir. Bu düzenlemeye paralel olarak,

1961 Anayasasının 50. maddesinde ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarında parasız olması yinelenmiştir. 1973’de çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk eğitim sistemini bir bütünlük içinde düzenlemekte ve ilköğretimi kapsamaktadır. Yasaya göre, ilköğretimin süresi 7-14 yaşları arasındaki çocuklar için 8 yıl olarak düzenlenmiştir. Türkiye’de 8 yıllık temel eğitim ilk kez yasada yer almıştır. Ancak, bu hükmün uygulanması yasanın geçici 2. maddesiyle ortaokulların yurt sathına yaygınlaşması koşuluna bağlanmıştır (Eurybase, 2010: 3).

1981’de toplanan Milli Eğitim Şurası’nda temel eğitim yeniden ele alındı ve geliştirildi. Şura, Bakanlığa temel eğitimin biran önce yaygınlaştırılmasını önerdi. Bu toplantıyla birlikte temel eğitim okullarının belirlenen görevlerini yerine getirebilmesi için kendi içinde değişik eğitim programlarını uygulaması gerekmektedir. Bu yüzden temel eğitim okulu birden çok eğitim programları uygulayan çok amaçlı bir okul olacaktı (Başaran, 2006: 102).

222 ve 1739 sayılı yasaların 1983 yılında 2917 sayılı ve 2842 sayılı yasa ile değiştirilmesi sonucunda zorunlu eğitim çağının başlangıcı 6 yaşına çekilmiştir (Eurybase, 2010: 3).

222 sayılı kanunla zorunlu eğitim süresi 5+3 modeliyle sekiz yıla çıkarılmış ancak uygulamada sadece ilkokul üzerinde durulabilmiş, diğer 3 yıl süreli ortaokul bu süreye dahil edilememiştir. Bu sorunun, ancak öğretim süresini kesintisiz 8 yıla çıkarılmasıyla halledilebileceği gerçeği, 18 Ağustos 1997 yılında 4306 sayılı yasanın çıkarılmasını gerektirdi. Bu yasayla birlikte zorunlu sekiz yıllık kesintisiz eğitim uygulamasına geçildi. İlköğretim kurumlarının yapısını ve işleyişini değiştiren 4306 sayılı Yasa kapsamında düzenlenen ve uygulamaya konulan yenilikler ise:

- 1- İlköğretim kurumlarının sekiz yıllık okullardan oluşması ve bu okullardan mezun olanlara, ilköğretim diploması verilmesi.
- 2- 222, 1739 ve 3308 sayılı yasalarda, birlikte ya da ayrı ayrı geçen “ilkokul” ile “ortaokul” ibarelerinin “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmesi.
- 3- İlköğretimin 6, 7 ve 8. sınıf öğrenimini, ortaöğretim kurumları bünyesinde yapmakta olan öğrenciler ile mesleki eğitim merkezlerindeki öğrencilerin, eğitimlerini bu kurumlarda tamamlaması ve 1997-1998

öğretim yılı basından itibaren bu sınıflara hiçbir şekilde öğrenci alınmaması.

- 4- Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan okulların hazırlık sınıflarında başarılı olan öğrencilerin ve 1997–1998 öğretim yılında okumaya hak kazanan öğrencilerin zorunlu eğitimlerini bu okullarda tamamlaması.
- 5- Eğitim sisteminin, öğrencileri ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda, her bakımdan yönlendirmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenmesi; bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıflarının konulabilmesi.
- 6- İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında ortaöğretimde devam edebilecekleri okul ve programlar, bu programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği, mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı ve iş hayatı konusunda tanıtıcı bilgiler verilmesi; meslek seçiminde doğru karar vermelerine yardımcı olmak üzere, rehberlik servislerince gerekli çalışmaların yapılması.
- 7- İlköğretim okulunu bitirenlerin bir mesleğe hazırlanması amacıyla, çıraklık dönemine kadar iş yerlerinde aday çırak olarak eğitilmesi, çırak olabilmek için 14 yaşının doldurulması, 29/06/2001 tarihinde kabul edilen 4702 sayılı Yasa'nın 9. maddesi gereğince, 19 yaşından büyük olanlara da çıraklık eğitimi olanağı sağlanması ve en az ilköğretim okulu mezunu olunması, olarak sıralanabilir (MEB, 2002a).

Günümüzde kullanılmakta olan, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel İlköğretim Kurumlarının kuruluş, görev ve işleyişi düzenleyen yönetmelik; 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır. 27.08.2003 tarihli Resmi Gazetenin 25212 sayısıyla yayımlanan bu yönetmelik günümüze kadar sekiz defa değişikliğe uğramıştır. Bu Yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel ilköğretim kurumlarının amaç ve ilkelerini, yönetim, personel, eğitim-öğretim, öğrenci, güvenlik, sağlık ve donatım işleri ile bu okullardaki kayıt-kabul, sınıf geçme, sınavlar ve devam-devamsızlık konularına ilişkin yöntem ve ilkeleri kapsar.

İlköğretimin tarihsel gelişimi bağlamında, ilköğretimin süresiyle de bağlantılı olarak, ilköğretim programlarında da değişiklikler olmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk programı 1924 İlkokul Programıdır. O günden bu yana, kapsamlı olarak 8 program değişikliği gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birisi (1939) Köy İlkokulu Programıdır. Öte yandan 1968 İlkokul Programı, en uzun süre uygulanmış olan programdır. 1997 yılında ilköğretimin zorunlu 8 yıla çıkarılması ile ilköğretim programlarında ve ders kitaplarında değişiklikler yapılmıştır. Programlarla ilgili son değişiklik 2005 yılında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu değişiklik, ilköğretimi 8 yıllık bütünlük içinde ele almış ve eğitim bilimleri, konu alanı ve eğitim teknolojilerindeki gelişmeleri dayanak olarak almıştır.

Ülkemizde İlköğretimin tarihsel gelişim süreçlerinin yanı sıra sayısal gelişmeler de yaşanmıştır. Aşağıdaki Tablo-1’de Cumhuriyetten bu yana ilköğretimdeki sayısal gelişmeler yer almaktadır.

Tablo-1: Cumhuriyetten Günümüze Kadar İlköğretimdeki Sayısal Gelişmeler

Okul Türü	Öğretim Yılı	Okul / Birim	Öğretmen	Öğrenci	Mezun
İlkokul	1923/24	4 894	10 238	341 941	-
	1940/41	10 596	20 564	955 957	71 854
	1960/61	24 398	62 526	2 866 501	304 406
	1980/81	45 660	215 459	5 694 860	951 833
Genel Ortaokul	1923/24	72	796	5 905	-
	1940/41	238	3 867	95 332	16 089
	1960/61	745	12 080	291 266	42 686
	1980/81	4 320	35 913	1 147 512	243 088
İlköğretim	2001/02	35 052	372 687	10 477 616	1 071 606
	2002/03	35 133	373 303	10 331 645	1 165 489
	2003/04	36 114	384 170	10 479 538	1 136 448
	2004/05	35 611	401 288	10 565 389	1 125 012
	2005/06	34 990	389 859	10 673 935	1 108 986
	2006/07	34 656	402 829	10 846 930	1 130 599
	2007/08	34 093	445 452	10 870 570	1 193 761
	2008/09	33 769	453 318	10 709 920	1 180 162
	2009/10	33 310	485 677	10 916 643	-

Kaynak: MEB, 2010a:11

İlköğretim kurumları, zorunlu ve temel eğitimi kapsamı nedeniyle eğitim sisteminde önemli bir yere sahiptir. İlköğretimde öğrenim göreceğ nesillerin daha iyi ve kaliteli eğitim alabilmeleri için, bu kurumların her türlü gelişmelere uyum sağlayabilmesi hatta gelişmelere paralel gelişim göstermelidir. Bu anlamda, en büyük sorumluluk milli eğitimden sorumlu bakanlık ve kişilere düşer.

Milli Eğitim Bakanlığı, bilim ve teknolojiye hakim, teknolojiyi bilinçli kullanan ve yeni teknolojiler üretebilen, teknolojik gelişmeleri toplumsal ve ekonomik faydaya dönüştürme yeteneği kazanmış, dünya üzerinde saygın bir konumda ve Avrupa Birliği ülkeleriyle bütünleşmiş bir refah toplumu yaratmak amacıyla olarak bir çok reform çalışmasının hayata geçirilmesini sağlamakla birlikte ilköğretim sistemine yön verecek olan bir dizi girişim ve projeler gerçekleştirilmiş ve bazı kuruluşlarla protokoller yapılmıştır. Bu girişim ve projelerden bazıları şunlardır (Eurybase, 2010: 4-5):

Temel Eğitim Programı (TEP): Türkiye’de İlköğretimin yaygınlaştırılması, kalitesinin artırılması ve okulların toplumun öğrenme merkezi haline getirilmesi için aşağıdaki gelişmelerin sağlanması amaçlanmıştır.

Çocuk Dostu Okul Projesi: İlköğretim okullarında her yönüyle kalitenin artırılması ve bunun öğrencilere, çalışanlara, çevreye yansıtılması, okullarda kalite ve gelişim ile ilgili her yönün dikkate alınarak sürecin içerisine katılması, okula devamın sağlanması, akademik ve sosyal başarının artırılarak gelişimin sürekli hale getirilmesi amacıyla uygulanan bir projedir.

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi: Proje; çocuklarda, demokrasi kültürünü (seçme, seçilme, oy kullanma vb.) ve katılımıcılığı geliştirmeyi amaçlamıştır.

İlköğretim Öğrencilerine Ücretsiz Ders Kitabı Temini Projesi: Bu proje kapsamında, son dört yıldan bu yana ücretsiz dağıtılan tüm ilköğretim öğrencilerinin kitapları MEB tarafından sağlanmış, son iki yılda öğretmenlere de ücretsiz kitap verilmiştir. Proje kapsamında ücretsiz kitap dağıtım uygulaması sürdürülmektedir.

Eğitime %100 Destek Projesi: Toplumun eğitime olan yatırım desteğini harekete geçirmek üzere, eğitim harcamalarının vergiden muaf tutulmasına

ilişkin olarak çıkarılan 4482 Sayılı Yasa çerçevesinde yürütülmekte olan bir kampanyadır.

“Haydi Kızlar Okula” Kampanyası: Bu proje ile, ilköğrenim çağında olan (6-14 yaş) kız çocuklarının %100 okullaşmalarının, eğitim sistemi dışında kalan, okulu terk eden ya da devamsızlık yapan öğrencilerin İlköğretime kazandırılması amaçlanmaktadır.

E- Okul Projesi: Milli Eğitim bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtı birimlerinin birçok iş ve işlemi web tabanlı yazılımlarla elektronik ortamda gerçekleştirebilmesini amaçlayan bir projedir.

İlköğretim Okulu Öğrencilerini Hayata Hazırlama ve Mesleki Rehberlik Projesi: Türk Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yetişmeleri ve bir meslek öğrenmelerini sağlamak amacıyla başlatılan ve devam eden bir projedir.

İlköğretim Mesleki Rehberlik Projesi: Bu projenin amacı, 4306 sayılı Yasanın ruhuna uygun olarak öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmek, teknoloji kültürünü oluşturmak, meslekleri tanıtmak, mesleki yönlendirme ve üst öğrenime hazırlamaktır.

Çevre Eğitimi Projesi: Proje, uygulamalı çevre eğitimi ile öğrencilerin temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama alışkanlığı kazanmalarını, doğayı korumalarını, doğal kaynaklar ve enerji'nin bilinçli tüketimi konusunda eğitimli olmalarını amaçlamıştır.

YİBO Destek Projesi: Bu proje; Yatılı İlköğretim Bölge Okullarına eğitim ve materyal desteği vermek, onların başarılarını artırmak, sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleyerek bu okullarda okuyan öğrencilerin bu tür faaliyetlere katılımını sağlamak, öğrencilere rehberlik etmek, okullar ve öğrencilerin sorunlarına çözüm getirmeyi amaçlamaktadır.

Çevre Uyum Projesi: Çocuklarda çevre bilincinin yerleştirilmesi ve çevrenin korunması, bu konuda öğrenci ve öğretmenlerin eğitilmesi amacıyla başlatılan bir projedir.

Think.Com Portalı: Eğitimde kaliteyi artırmayı, öğretmenlerin ve öğrencilerin bilişim teknolojisi araçlarını sınıf içinde ve dışında kullanmalarına yardımcı olmayı, sınıflarda işlenen derslerde öğrencilerin

bilişim teknolojilerinden bir araç olarak yararlanmasını sağlamayı amaçlayan bir projedir.

2.3.1. Zorunlu Eğitim ve İlköğretim

Hemen her ülkede ilköğretim eğitim sisteminin temelidir. Bu nedenle ilköğretimi düzenlemek ve ilköğretim olanaklarını insanlara açmak, tüm nüfusa ilköğretimi zorunlu kılmak, devletlerin görevi arasında sayılmaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de zorunlu eğitim denildiğinde akla ilköğretim gelmektedir (Başaran, 1974: 75). Zorunlu eğitim, örgün eğitimin en fazla önem verilen bölümünü ifade etmektedir. Zorunlu eğitim, bireyin belli bir çağda belli bir sürede eğitim almasını anlatmaktadır. Yani zorunlu eğitim; bir yurttaşın belirtilen bir yaşa gelinceye kadar gösterilen eğitim kurumlarında belirtilen sürede bir öğrenim görmesini zorunlu kılmaktadır (MEB, 2001: 41). İlköğretimle karıştırılan bir diğer kavramda zorunlu eğitimidir. İlköğretim, eğitim sisteminin ilk, orta ve yüksek gibi basamaklara ayrıldığı ülkelerde kullanılan ve ilk basamağı ifade eden bir deyimdir. Birçok ülkede ilköğretimin aynı zamanda zorunlu eğitim olarak benimsenmesi, her ikisini özdeşleştirmiştir (Ayhan, 1993: 85).

İlköğretim, insanların yurttaşlık haklarını kullanabilmesi, görev ve sorumluluklarını bilmesi ile ülke kalkınmasına yönelik davranışlar geliştirmesinde önemli görevler üstlenmenin yanında, insan kişiliğinin oluşması ve zihnin biçimlendirilmesi ile toplumun taban kültürünün beslenmesinde de önemli bir rol oynamaktadır (Büyükkaragöz, Şahin ve Sulak, 1994: 2).

Zorunlu eğitim, belirli bir çağda belirli bir süre eğitim görmeyi içerirken, temel eğitim belli bir düzeyde ve nitelikte eğitimi ifade eder. İlköğretim ise, sistemin yapısal bir kademesidir. Zorunlu eğitimin süresi ülkeden ülkeye değişir ve bu zorunlu eğitim süresi ile o ülkenin gelişmişlik düzeyi arasında paralellik bulunmaktadır. Aşağıda yer alan Tablo-2’de bazı Avrupa Birliğine Üye Ülkeler ve Türkiye’de Zorunlu Eğitimin süresi, çağ gurubu ve okullaşma oranlarıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

Tablo-2: Bazı Avrupa Ülkelerine Ait Zorunlu Eğitim Süresi, Çağ Gurubu ve Okullaşma Oranları

Ülke	Yaş Kümesi	Süresi	Okullaşma Oranı (1997)
Danimarka	7-16	9	99
Belçika	6-18	12	93
Fransa	6-16	10	97
Almanya	6-18	12	82
Yunanistan	6-15	9	99
İrlanda	6-15	9	89
İtalya	6-14	8	96
Lüksemburg	4-15	11	-
Hollanda	5-17	12	100
Portekiz	6-15	9	100
İspanya	6-16	10	100
İngiltere	5-16	11	96
TÜRKİYE	6-14	8	85

Kaynak: Gültekin, 1998: 75

Türkiye’de zorunlu eğitim süresi, yaş gurubu ve zorunlu öğrenim yükümlülüğünün yerine getirilmesini izlemeyle ilgili yasal düzenlemelere, 1982 Anayasasının 42. maddesinde, 1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 22. maddesinde, 1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 3, 46, 48, 52, 53, 55, 56, 59. maddelerinde ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 4/g, 15, 25 ve 31/b maddelerinde yer verilmiştir.

Zorunlu temel eğitimde amaç, bireyin kendisini anlama ve anlatmada, başkaları ile iletişim kurmada, zihinsel gelişmesinde belirleyici bir rolü olan, kendi ana dilinin temel kurallarını öğrenmesini sağlamaktır. Bu özelliği ile zorunlu temel eğitim; sözel yazılı ve benzeri anlatımların kavrandığı bir süreçtir (Baş, 2001: 15).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 23. Maddesinde; ilköğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaç ve ilkelerine uygun olarak,

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst öğrenime hazırlamaktır.

27.08.2003 tarih ve 25212 sayıyla Resmi Gazete yayınlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 5. maddesinde ilköğretimin amaçları, Milli Eğitimin genel amaç ve ilkelerine doğrultusunda;

- a) Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirerek onları hayata ve üst öğrenime hazırlamak,
- b) Öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,
- c) Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,
- d) Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu yurttaşlar olarak yetiştirmek,
- e) Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel, bilimsel, sportif ve sanatsal etkinliklerle millî kültürü benimsemelerine ve yaymalarına yardımcı olmak,
- f) Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine, sosyal, kültürel, eğitsel etkinliklerle millî kültürümüzü benimsemelerine ve yaymalarına yardımcı olmak,
- g) Öğrencilere bireysel ve toplumsal sorunları tanıma ve bu sorunlara çözüm yolları arama alışkanlığı kazandırmak,
- h) Öğrencilere, toplumun bir üyesi olarak kişisel sağlığının yanı sıra ailesinin ve toplumun sağlığını korumak için gerekli bilgi ve beceri, sağlıklı beslenme ve yaşam tarzı konularında bilimsel geçerliliği olmayan bilgiler yerine, bilimsel bilgilerle karar verme alışkanlığını kazandırmak,
- i) Öğrencilerin becerilerini ve zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişmelerini sağlamak,
- j) Öğrencileri kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, teknolojiyi etkili biçimde kullanabilen, planlı çalışma alışkanlığına sahip estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olarak yetiştirmek,
- k) Öğrencilerin ilgi alanlarının ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlamak, meslekleri tanıtmak ve seçeceği mesleğe uygun okul ve kurumlara yönleltmek,
- l) Öğrencileri derslerde uygulanacak öğretim yöntem ve teknikleriyle sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerle kendilerini geliştirmelerine ve gerçekleştirmelerine yardımcı olmak,

- m) Öğrencileri ailesine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, verimli, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilen bireyler olarak yetiştirmek,
- n) Doğayı tanıma, sevmeye ve koruma, insanın doğaya etkilerinin neler olabileceğine ve bunların sonuçlarının kendisini de etkileyebileceğine ve bir doğa dostu olarak çevreyi her durumda koruma bilincini kazandırmak,
- o) Öğrencilere bilgi yüklemek yerine, bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma yöntem ve tekniklerini öğretmek,
- p) Öğrencileri bilimsel düşünme, araştırma ve çalışma becerilerine yöneltmek,
- q) Öğrencilerin, sevgi ve iletişimin desteklediği gerçek öğrenme ortamlarında düşünsel becerilerini kazanmalarına, yaratıcı güçlerini ortaya koymalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak,
- r) Öğrencilerin kişisel ve toplumsal araç-gereci, kaynakları ve zamanı verimli kullanmalarını, okuma zevk ve alışkanlığı kazanmalarını sağlamaktır.

İlköğretimin zorunlu olması sebebiyle zorunlu olan bu amaçlara, ülke sınırları içindeki her bireyin ulaşabilmesi için tek yol ilköğretim okullarıdır. Bunun için en ucra köşelere kadar ilköğretim okulları yapılarak bu amaçlara ulaşılması gerekmektedir. Ancak bazı ülke gerçekleri bunu mümkün kılmamaktadır. Bunun mümkün olmaması demek bu sorunun çözümü için alternatif çözümler gerektirir.

Ülkemizin yüzölçümünün geniş olması ve yer şekillerine bağlı gelişmişlik düzeyleri farklı bölgelere sahip olması nüfus dağılımı etkilemekte ve zorunlu eğitimin uygulanmasında güçlükler yol açmaktadır. Bu güçlükler çözümü olarak; Adana'nın Ceyhan İlçesinin Mustafabeyli Kasabasında 1959 Mart ayında yapılan bir uygulamayla yatılı okul olarak eğitime başlayan ve 1963-1964 öğretim yılında da tam anlamıyla yatılı bölge ilköğretim okulu olarak faaliyet gösteren bu okulla yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okullarının temelleri atılmıştır. Bu uygulamanın başarılı olması sebebiyle bu tür okulları yaygınlaştırma amacıyla, 1962 yılında 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa göre hazırlanan "Bölge Okulları Yönetmeliği" in 1. maddesindeki "Çeşitli sebeplerle henüz bir okul açılmamış olup, birbirlerine yakın birkaç köyün bulunduğu yerlerde veya evleri ve ev grupları dağınık olan köylerde yatılı", daha sonra 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 25. maddesine göre "ilköğretim pansiyonlu bölge okulları açılır." hükmüne göre planlanarak açılmaya başlanmıştır (Bostan, 2005: 42).

Nüfusun dağınık olduğu yerleşim birimlerinde okullaşmayı büyük ölçüde 1739 sayılı kanunun 25. maddesi hükümlerine göre kurulan "Yatılı İlköğretim Bölge

Okulları” ile sağlamaya çalışmışlar ancak, bu uygulama da yeterli çözüm sağlayamamış ve ilgilileri değişik çözümler aramaya itmiştir (Recepoğlu, 2006: 38). Bu duruma, diğer bir alternatif çözüm olarak da taşınmalı eğitim yöntemi uygulaması olmuştur.

2.4. Taşınmalı İlköğretim

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliğinin 4. maddesine göre, taşınmalı ilköğretim; ilköğretim okulu bulunmayan veya eğitim-öğretime kapalı olanlar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin seçilen merkezlerdeki ilköğretim okullarına günü birlik taşınarak eğitim-öğretim görmelerini sağlamak amacıyla yapılan uygulamanın adıdır.

Taşınmalı ilköğretim uygulaması sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılması, küçük ve dağınık yerleşim birimlerindeki az sayıdaki öğrencinin ilköğretime kavuşturulması, birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrencilerin bağımsız sınıflarda daha nitelikli öğrenim görmesini sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından uygulamaya konulmuş bir projedir (DPT, 1995; Aktaran: Kavak, 1997: 63).

2.4.1. Taşınmalı İlköğretimin Gereçekçeleri

Ülke genelinde 18 Ağustos 1997 tarih ve 23084 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4306 sayılı Yasa gereğince, sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim uygulamasına geçilmesiyle, 1989-1997 yılları arasında denenmiş ve verimli olmuş taşınmalı ilköğretim okullarının yaygınlaştırılması gerekliliği doğdu. Bu gerekliliğin yanı sıra taşınmalı eğitimin diğer gerekçeleri şu şekilde sıralanabilir:

Eğitimin Yaygınlaştırılması: Okullaşma oranının arttırılması, özellikle zorunlu ve parasız olan sekiz yıllık ilköğretimin tüm çağ nüfusuna sunulabilmesi için taşınmalı eğitim uygulaması da gerekir (Karakütük, 1996: 10).

İç Göçler: Ülke nüfusumuz 2007 yılında 70.586.256 iken 2008 yılında 930.844 kişi artarak 71.517.100'e ulaşmış ve bir önceki yıla oranla nüfus artış hızı %1.32 olmuştur. Ancak bu süre içinde İl ve ilçe merkezleri toplam nüfusu 49.747.859'den 53.611.723'e ulaşarak nüfus artış oranının çok çok

üstünde artma gösterirken, belde ve köy toplam nüfusu 20.838.397'den 17.905.377'e gerilemiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2010). Bu durum, iç göçle açıklanabilir. Göç sebebiyle nüfusu azalan bölgelerdeki okulların kapasitelerinin altında çalışmalarını ve buna bağlı olarak buralarda görev yapan öğretmenlerden verimli olarak yararlanılamaması taşınmalı eğitim uygulamasını gerektirmektedir (Karakütük, 1996: 11).

Yerleşimin Dağınık Olması: 2000 yılı verilerine göre 81 il, 850 ilçe, 2.297 bucak ve köy belediyesi merkezinin toplam nüfusu 53.404.784 iken, 34.138 köyde yaşayan nüfus 14.399.143 kişidir (TÜİK, 2009: 28). Bu tabloya bakıldığında, ülkemizin geniş bir coğrafyaya sahip olduğu düşünüldüğünde yerleşimin ne kadar dağınık olduğu ortadadır. Bu durumda, nüfusu ilköğretim okulu yapmak için yeterli olmayan köylerdeki öğrencilerin eğitim ihtiyacını karşılamak için taşınmalı eğitim kaçınılmazdır.

Eğitimde Kalitenin Yükseltilmesi: Kapasitenin altında çalışan okullar ile tek öğretmenli okullarda eğitimin niteliği istenen düzeye çıkarılamadığı gibi, öğretmenlerden de verimli olarak yararlanılamamaktadır. Oysa bu okullardaki öğrenciler, uygun merkez okula taşındıklarında, birleştirilmiş sınıf uygulaması ortadan kaldırılabilir ve beş sınıf yerine bir sınıfa giren öğretmenin daha verimli olması sağlanabilir. Ayrıca birden çok (en az beş) öğretmenli merkez okullarda öğretmenlerin birbirlerinin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmaları da sağlanabilir (Karakütük, 1996: 11).

Fırsat Eşitliğinin Sağlanması: Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulaması öncesinde özellikle kırsal kesimde, vatandaşların isteklerine uyularak çok az öğrencili, yeterli bina, tesis ve öğretmenden mahrum ilköğretim okulları açılmış, bu durum eğitimde kalitenin düşmesine ve maliyetin yükselmesine sebep olmuştur (Kabaş, 2006: 28). Bazen de yeterli nüfus ve buna bağlı olarak yeterli öğrencinin olmaması sonucu buralardaki okullar kapatılmak zorunda kalınmıştır. Bu nedenle, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması ve eğitimde kalitenin yükseltilmesi, taşınmalı ilköğretimi gerektiren nedenlerden biri olmuştur (MEB, 1994).

Maliyetin Azaltılması: Nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerine eğitim hizmetlerinin yeterli bir şekilde götürülmesi eğitim ekonomisi

açısından pahalıya mal olmakta ve maliyeti azaltma çabasının ise hizmetin niteliğinin düşmesine sebep olduğu bilinmektedir. Tüm dünyada, çocukları ailelerinden ve olağan yaşamlarından uzaklaştırılması, pahalı olması ve yönetiminin gündüzlü okullara göre daha zor olması nedeniyle yatılı okul uygulaması, eğitimin yaygınlaştırılmasında son çözüm olarak başvurulduğu gözlenmektedir. Diğer yandan taşınmalı eğitimin daha ucuza mal olduğu görülmektedir (Karakütük, 1996: 12). Bu durumda, eğitimde maliyet göz önüne alındığında taşınmalı eğitim daha uygundur.

2.4.2. Taşınmalı İlköğretim ile İlgili Yasal Düzenlemeler

Taşınmalı ilköğretim, 1989 yılından 1994 yılına kadar çıkarılan emir ve genelgelerle yürütülmüş, 1994 yılında "Taşınmalı İlköğretim Yönergesi" yürürlüğe konulmuştur. 1994 yılında çıkarılan bu "Taşınmalı İlköğretim Yönergesi", MEB'in 08.06.2007 tarih ve 2007/53 sayılı genelgesinin 15. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Uygulamanın daha etkin ve verimli yürütülmesi, ülke genelinde birlik ve beraberliğin sağlanması amacıyla hazırlanan "Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği", 15 Nisan 2000 tarih ve 24021 sayılı Resmî Gazete'de, değişikliği ise 17 Ağustos 2000 tarih ve 24143 sayılı ile 27 Şubat 2004 tarih ve 25386, 25.04.2005/25796-10.05.2005/25811 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete, yayımlanmış ve taşınmalı ilköğretim iş ve işlemleri, yönetmelik esaslarına göre yürütülmeye başlanmıştır (MEB, 2010b).

2.4.3. Taşınmalı İlköğretimin Tarihsel Gelişimi

ABD, Yeni Zelanda ve Avustralya da uygulanan, UNESCO'nun katkılarıyla yürürlüğe konan taşınmalı ilköğretim uygulamasına 1989-1990 öğretim yılının ikinci yarısından itibaren deneme amaçlı olarak Kırklareli'de 3 , Kocaeli'de 2 merkezde başlanmıştır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995: 42). Uygulamanın başarılı ve verimli görülmesiyle çalışma, 1990-1991 öğretim yılından itibaren Antalya, Çankırı, Konya, Van, Balıkesir, Çanakkale, Eskişehir, Kırklareli ve Kocaeli illerinde seçilen 77 merkezde devam edilmiştir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995: 40).

Taşınmalı ilköğretim uygulamasında bu gelişmelerle beraber başlangıçtan günümüze sayısal gelişmeler aşağıdaki Tablo-3'te yer almaktadır.

Tablo-3: Taşınmalı İlköğretim Uygulamasında Yıllara Göre Sayısal Gelişmeler

Öğretim Yılları	İl Sayısı	İlçe Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Taşınan Okul ve Yerleşim Birimi Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Gönderilen Ödenek Miktarı (000) TL
1989-1990	2		5	12	305	950.000
1990-1991	9	35	78	258	3.289	2.000.000
1991-1992	29	160	408	1.094	18.256	4.580.000
1992-1993	43	325	938	2.371	53.676	25.469.000
1993-1994	56	537	1.653	4.416	84.263	182.600.000
1994-1995	57	493	1.630	4.683	74.981	334.060.927
1995-1996	62	557	2.182	5.994	95.554	716.418.024
1996-1997	64	576	2.336	7.502	120.998	1.728.381.640
1997-1998	72	740	4.803	18.213	281.833	10.216.554.986
1998-1999	75	810	5.697	27.081	521.218	35.391.770.091
1999-2000	75	812	5.633	27.994	635.041	74.232.037.000
2000-2001	76	791	5.249	25.967	607.918	78.717.759.137
2001-2002	78	801	5.373	27.665	636.508	122.734.398.949
2002-2003	79	814	5.424	28.044	661.757	171.334.845.420
2003-2004	79	812	5.634	28.493	642.133	204.094.061.254
2004-2005	80	814	5.651	29.245	669.487	256.383.152 YTL
2005-2006	80	807	5.742	30.383	667.537	-
2006-2007	81	805	5.843	31.076	694.520	-
2007-2008	81	798	6.164	31.874	692.369	-
2008-2009	80	802	5.851	34.519	683.415	687.447.148 TL
2009-2010	80	752	5.754	39.559	667.475	-

Kaynak: MEB, 2010b ve Reçepoğlu, 2006: 39

Devam etmekte olan 2009-2010 eğitim öğretim yılına ait taşınmalı eğitimle ilgili detaylı veriler aşağıdaki Tablo-4'te verilmiştir.

Tablo-4: 2009-2010 Eğitim Öğretim Yılına Ait Taşımali Eğitimle İlgili Detaylı Bilgiler

Merkez Okul			Okulsuz Yerleşim Biriminin		Okulu Olup Öğrencinin Tamamı Taşınan		Okulu Olup 4,5,6,7 ve 8. Sınıf Öğrencileri Taşınan		Okulu Olup 6,7 ve 8. Sınıf Öğrencileri Taşınan	
Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Yerleşim Birimi Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
5754	66081	1308936	9356	205350	13365	233369	5716	79848	11122	168650
Taşımali Eğitimde Derslik Sayılarına Göre Öğrencisi Taşınan Okul Sayısı					Taşınan Öğrenci Sayısı					
1 Derslikli					9822	Sınıflar	Kız	Erkek	Toplam	
2 Derslikli					7909	1. Sınıf	26.974	27.881	54.855	
3 Derslikli					2079	2. Sınıf	25.613	27.556	53.169	
4 Derslikli					591	3. Sınıf	27.001	28.640	55.641	
5 Derslikli					923	4. Sınıf	35.061	36.611	71.672	
6 Derslikli					155	5. Sınıf	35.042	36.441	71.483	
7 Derslikli					29	6. Sınıf	62.409	65.025	127.434	
8 ve Üzeri Derslikli					622	7. Sınıf	58.552	62.623	121.175	
Toplam					22130	8. Sınıf	53.319	58.727	112.046	
Boş Lojman Sayısı					4728	Genel Toplam	323.971	343.504	667.475	
Bir Öğrencinin Öğretim Yılı Taşıma Maliyeti					641,19	Yemek Verilen Öğrenci Sayısı				597.805
Bir Öğrencinin Öğretim Yılı Yemek Maliyeti					315,05	Yemek Verilen İş Günü Sayısı				177
Toplam Maliyeti					956,24	Toplam Taşıma Yapan Araç Sayısı				41.601

Kaynak: MEB, 2010c

Taşımali eğitim kapsamındaki taşıma giderleri, genel bütçe ödenekleri ile 4306 sayılı Kanun kapsamında sağlanan gelirler, özel idare bütçelerinden ayrılan ödenekler ve mahallî olanaklarla toplanan bağış ve yardımlardan sağlanan gelirlerden; yemek giderleri ise 2004 yılından itibaren Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma fonundan karşılanmaktadır.

2.4.4. Taşımali ilköğretimin Sağladığı Faydalar

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü taşımali eğitimden elde edilen yararları üç ana başlık altında toplamıştır (MEB, 2002b; Kefeli, 2005: 37).

2.4.4.1. Eğitim-Öğretim Yönünden

a-Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim gören ve büyük çoğunluğunun okuma-yazmada dahi geri kaldıkları tespit edilen öğrencilerin, taşımali ilköğretim kapsamına alınarak müstakil sınıflarda ve daha iyi bir ortamda eğitim öğretim görmeleri neticesinde kısa sürede okuma-yazmayı öğrendikleri, bilgi, beceri ve davranışlarında büyük bir gelişme olduğu gözlenmiştir.

b-Taşımali ilköğretim uygulaması kapsamına alınan öğrencilerin sınıf geçme oranlarında büyük bir artış olduğu ve başarı oranının % 90 ile % 100 arasında olduğu tespit edilmiştir.

c-Öğrencilerin ders araç ve gereçlerini kullanma, tespit ve düzen gibi davranışlarda olumlu gelişmeler gözlenmiştir.

d-Değişik yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin konuşma şekli ve şivelerindeki farklılıkların zamanla ortadan kalktığı ve Türkçe'yi daha iyi kullandıkları belirlenmiştir.

e-Küçük yerleşim biriminde öğretmen, bulunduğu ortama uyum sağlanmakta zorlanmakta ve ders bitiminde en yakın daha büyük yerleşim birimine gitmenin çarelerini aramaktadır. Bu yerleşim birimlerine genellikle stajyer öğretmen verildiği için Birleştirilmiş Sınıf Programı uygulanan yerleşim birimlerinde öğretmenler çabalarının karşılığını alamadıkları için mutsuz ve huzursuz olmaktadır, çeşitli yöntemlerle buralardan uzaklaşmanın yollarını aramaktadır. Oysa il ve ilçelerdeki veya taşıma merkezli okullardaki öğretmenler sosyal bir hayatın içinde olduğu için aktif müstakil sınıflarda ders verdiğinden, çabasının karşılığını aldığından mutlu ve arkadaşlarıyla dayanışma içinde kendini geliştirmek fırsatını bulmaktadır. Öte yandan; il ve ilçelerde veya taşıma merkezli okullarda görev yapan öğretmenler, sosyal ihtiyaçlarını daha rahat karşılayabilmekte, donanımlı ve bağımsız sınıflarda ders vermekte ve mesleki yönden kendilerini geliştirme fırsatı bulmaktadır. Sonuç olarak, taşıma merkezindeki öğretmenler daha olumlu davranışlar içinde bulunduğundan öğrenciler için de örnek olmaktadır.

2.4.4.2. Sosyal ve Kültürel Yönden

a-Taşımali ilköğretim kapsamına alınan öğrencilerin davranışlarında ilk zamanlarda uyumsuzluk ve çekingenlik gözlenmekte ancak, kısa zamanda okul ve çevreye uyum sağladıkları, kendilerine güvenlerinin arttığı, grup çalışmalarına daha çok katıldıkları gözlenmiştir.

b -Öğrencilerin eğitim faaliyetlerine daha çok katıldıkları, sosyal etkinlikler ile kutlama ve anma günlerine ilişkin faaliyetlerin taşınan köylere götürüldüğü bunun sonucunda birlik ve beraberliğin arttığı, kültürel etkileşimin olduğu gözlenmiştir.

c-Öğrencilerin temizlik, giyim ve görgü kurallarına uyma alışkanlığı kazandıkları, okul kurallarına uymada daha dikkatli davrandıkları,

toplumda nasıl yaşanması gerektiğini daha kolay öğrendikleri tespit edilmiştir.

2.4.4.3. Ekonomik Yönden

a-Öğrencileri taşıma kapsamına alınan her köye en az bir sınıf öğretmeni verilmesi zorunluluğu dikkate alınır, 2009–2010 eğitim öğretim yılında 80 il’de 39.519 yerleşim birimi taşıma kapsamına alındığına göre bu sayıya yakın bir sayıda sınıf öğretmeni tasarrufu sağlanmıştır.

b-Öğrenci maliyetleri incelendiğinde taşınan bir öğrencinin taşıma gideri ile kırsal kesimde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan bir ilköğretim okulunda okuyan öğrencinin maliyeti hemen hemen aynıdır. Yine taşınan bir öğrencinin maliyeti, yatılı ve pansiyonlu okulda okuyan bir öğrenciden yaklaşık %62 daha ucuza gelmektedir.

c-Öğrencisi taşınan okula tahsis edilen araç-gereç ve donatım malzemesinin merkez okula gönderilmesi ile bu malzemelerden daha çok öğrencinin yaralanmaları ve bu alanda yapılan harcamalarında da büyük ölçüde tasarruf sağlanmaktadır.

d-Öğrencisi taşınan okulun elektrik, su, ısınma personel giderleri, bakım-onarım giderlerinde büyük tasarruf sağlanmıştır.

e-İlköğretim müfettişlerinin geçici görev yollukları için yapılan harcamalar azalmakta ayrıca merkez okuldaki rehberlik, teftiş işlerine daha çok zaman ayırmaları sağlanmaktadır.

f-Boş kalan okul ve lojmanları, halk eğitime, PTT, sağlık ocağı, köy konağı, gibi kamu ve kurumlara tahsisi yapılarak kullanıldığından yeni yatırımlara gerek kalmamaktadır.

g-Taşımali ilköğretim kapsamına alınan ve okulu bulunmayan köy, mahalle ve mezralara okul yapımına gerek kalmamaktadır.

ı-Taşımali eğitimle köyden kente göç önlenmekte, hatta çok yerlerde geriye dönüş bile olmaktadır.

2.5. Aksaray İlinde Taşımali İlköğretim Uygulaması

Aksaray ilinde 2009-2010 eğitim öğretim yılı 1. dönemi itibariyle, 59 taşıma merkezi ilköğretim okuluna 198 yerleşim birimi ve okuldan 198 araçla 3436 öğrenci taşınmaktadır. Aksaray ilinde taşımali eğitim uygulaması yapan taşıma merkezi ilköğretim okullarının isimleri, bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmen sayısı, taşınan öğrenci sayısı ve bu okullara taşınan yerleşim birimi ve okul sayıları Tablo-5’de verilmiştir.

Tablo-5: Aksaray İlinde Bulunan Taşıma Merkezi İlköğretim Okullarının 2009-2010 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönemine Ait Sayısal Bilgileri

Sıra No	İlçesi	Okulun Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı	Taşınan Yerleşim Birimi ve Okul Sayısı
1	Merkez	Acıpınar İlköğretim Okulu	2	11	91	6
2	Merkez	Akçakent İskanevleri İlköğretim Okulu	1	10	19	1
3	Merkez	Akin İlköğretim Okulu	2	7	56	4
4	Merkez	Altınkaya İlköğretim Okulu	1	16	78	11
5	Merkez	Aratol İlköğretim Okulu	2	15	78	3
6	Merkez	Babakonağı İlköğretim Okulu	2	6	38	2
7	Merkez	Bağlıkaya Şehit Muammer Karacaer İlköğretim Okulu	2	8	16	1
8	Merkez	Çavdarlılar İlköğretim Okulu	1	8	30	2
9	Merkez	Çekiçler İlköğretim Okulu	2	12	196	9
10	Merkez	Doğantarla İlköğretim Okulu	2	13	25	1
11	Merkez	Gençosman İlköğretim Okulu	1	11	15	1
12	Merkez	Gözlükuyu İskanevleri İlköğretim Okulu	2	9	22	1
13	Merkez	Güler Ceylan Acar İlköğretim Okulu	2	16	13	1
14	Merkez	Helvadere Atatürk İlköğretim Okulu	2	19	90	4
15	Merkez	Hırkatol İlköğretim Okulu	2	10	82	2
16	Merkez	İncesu İlköğretim Okulu	1	10	28	5
17	Merkez	Kalebalta İlköğretim Okulu	1	8	49	2
18	Merkez	Karataş İlköğretim Okulu	2	8	31	1
19	Merkez	Nurgöz İlköğretim Okulu	1	8	80	4
20	Merkez	Taşpınar İlköğretim Okulu	2	19	84	2
21	Merkez	Tatlıca Şehit Ünal Demir İlköğretim Okulu	1	6	28	2
22	Merkez	Yenikent Şehit Recep İnce İlköğretim Okulu	1	13	98	3
23	Merkez	Yesilova İ. Etem Baysal İlköğretim Okulu	1	16	23	1
24	Merkez	Yalnızceviz İlköğretim Okulu	2	16	90	2
25	Ağaçören	Ağaçören Atatürk İlköğretim Okulu	1	19	92	6
26	Ağaçören	Ağaçören İlköğretim Okulu	1	15	54	4
27	Ağaçören	Camili İlköğretim Okulu	1	11	14	1
28	Ağaçören	Kederli İlköğretim Okulu	1	8	48	3
29	Ağaçören	Kırımını İlköğretim Okulu	1	9	70	4
30	Ağaçören	Hüsrev İlköğretim Okulu	1	10	110	8
31	Eskil	Başaran İlköğretim Okulu	1	10	72	6
32	Eskil	Bozcamahmut Şehit Recep Bozdağ İlköğretim Okulu	1	12	165	11
33	Eskil	Böğet Şehit İbrahim Er İlköğretim Okulu	1	12	48	3
34	Eskil	Çukuryurt İlköğretim Okulu	1	9	73	3
35	Eskil	Eşmekaya İlköğretim Okulu	2	18	118	13
36	Eskil	Güneşli İlköğretim Okulu	1	12	46	2
37	Eskil	Katranlı İlköğretim Okulu	1	10	78	3
38	Eskil	Ortakuyu İlköğretim Okulu	1	10	153	10
39	Eskil	Taşkapı İlköğretim Okulu	1	10	23	3
40	Eskil	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	2	19	32	1
41	Eskil	Tosun İlköğretim Okulu	1	10	108	4
42	Eskil	Yüksekik İlköğretim Okulu	1	9	46	1
43	Gülağaç	Saratlı İlköğretim Okulu	1	11	92	3
44	Gülağaç	Akmezar İlköğretim Okulu	1	6	22	2
45	Gülağaç	Camiliören İlköğretim Okulu	1	7	47	2
46	Gülağaç	Gülpınar İlköğretim Okulu	2	16	18	1
47	Güzelyurt	Merkez Atatürk İlköğretim Okulu	1	10	32	2
48	Güzelyurt	H.Hüseyn Demircioğlu İlköğretim Okulu	1	9	33	2
49	Güzelyurt	Gaziemir-Yakacık İlköğretim Okulu	1	15	25	1
50	Güzelyurt	Selime Ali Abay İlköğretim Okulu	1	11	22	1
51	Ortaköy	Akpınar İlköğretim Okulu	2	7	21	1
52	Ortaköy	Çatın İlköğretim Okulu	1	10	28	2
53	Ortaköy	Durhasanlı İlköğretim Okulu	1	6	28	2
54	Ortaköy	Fatih İlköğretim Okulu	1	11	39	2
55	Ortaköy	Hacıbrahimuşağı İlköğretim Okulu	1	6	88	6
56	Ortaköy	Sınandı Gökçaya İlköğretim Okulu	2	12	48	2
57	Ortaköy	Sarıkaraman Yunus Emre İlköğretim Okulu	2	8	48	4
58	Ortaköy	Ahmet Yavuz İlköğretim Okulu	1	7	41	2
59	Sarıyahşi	Fatih İlköğretim Okulu	2	13	94	6
Toplam			80	653	3436	198

Kaynak: Aksaray İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İstatistik Bölümü, 2010

Aksaray ilinde taşınmalı ilköğretim uygulamasına ait son on eğitim-öğretim yılının bilgileri aşağıdaki Tablo-6'da verilmiştir.

Tablo-6: 2000–2001 Eğitim Öğretim Yılından İtibaren Aksaray İlindeki Taşınmalı İlköğretim Uygulamasına Ait Sayısal Bilgiler

Öğretim Yılı	İlçe Sayısı	Merkez Okul Sayısı	Taşınan Okul ve Okulsuz Yerleşim Birimi Sayısı	Taşınan okul sayısı	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam
2000–2001	7	51	205		2.040	2.426	4.466
2001–2002	7	54	193		2.095	2.319	4.414
2002–2003	7	58	198		2.072	2.136	4.208
2003–2004	7	60	202		1.928	2.086	4.014
2004–2005	7	58	51	147	1.785	1.841	3.626
2005–2006	7	58	37	163	1.763	1.842	3.605
2006–2007	7	59	47	152	1.722	1.736	3.458
2007–2008	7	58	44	150	1.719	1.734	3.453
2008–2009	7	55	55	144	1.717	1.727	3.444
2009–2010	7	59	58	140	1.711	1.725	3.436

Kaynak: MEB, 2010d

Yukarıdaki tabloya göre; 2000-2001 eğitim öğretim yılından itibaren Aksaray ilinde taşınmalı ilköğretim uygulaması yapılan ilköğretim okullarına ait sayısal gelişmelere bakıldığında, her geçen eğitim-öğretim yılında taşınan birim ve okul sayısı fazla değişme göstermezken öğrenci sayısında bir azalma gözlenmektedir. Bu durum köyden kente göçle açıklanabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Aksaray İline tahsis edilen ödeneğe göre 2009-2010 eğitim öğretim yılı itibariyle Taşınmalı İlköğretim Uygulaması kapsamında bir öğrencinin günlük taşıma maliyeti 3,22 TL, öğle yemeği maliyeti ise 1,89 TL'dir. Bu durumda bir öğrencinin günlük maliyeti 5,11 TL, yıllık maliyeti ise 919,80 TL'dir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Aksaray İline 2000-2001 eğitim-öğretim yılından itibaren gönderilen taşıma ve öğle yemeği ödenek miktarları aşağıdaki Tablo-7'de yer almaktadır.

Tablo-7: Aksaray İline 2000–2001 Eğitim Öğretim Yılından İtibaren Taşıma ve Öğle Yemeği İçin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Gönderilen Ödenek Miktarları

Eğitim-Öğretim Yılı	Taşıma	Öğle Yemeği	
	Gönderilen Ödenek	Taşımali Sistemde Öğle Yemeğinden Faydalanan Öğrenci Sayısı	Gönderilen Ödenek
2000–2001	480.038.877	-	-
2001–2002	785.377.402	-	-
2002–2003	1.333.767.326	-	-
2003–2004	1.040.060.024	4.003	446.329,00
2004–2005	1.157.208.952	3.626	687.241,00
2005–2006	1.216.641.000	3.714	792.462,00
2006–2007	1.307.421.000	3.458	1.081.273,00
2007–2008	1.684.997,30	3.344	929.000,00
2008–2009	2.065.061,76	3.444	1.156.038,21
2009–2010	1.990.628,00	3.436	1.169.314,40

Kaynak: MEB, 2010d

Taşımali İlköğretim Uygulaması kapsamındaki öğrencilere 2009-2010 eğitim öğretim yılı itibariyle öğle yemeği olarak; Sarıyahşi ve Eskiil ilçelerinde sıcak yemek, il merkezinde ve diğeri ilçelerde ise kumanya verilmektedir.

2.6. Çeşitli Ülkelerdeki Taşımali Eğitim Uygulamaları

Hollanda'nın Deventer şehri Belediyesi'nden bir grubun 18-29 Ekim 1996 tarihleri arasında Türkiye'ye yapmış oldukları resmi nitelikli eğitim gezisinin bir bölümü 22-24 Ekim 1996 tarihleri arasında Balıkesir ilinde önceden belirlenen okullara yapılan ziyaretlerle gerçekleşmiştir. Araştırmacı, Balıkesir ilinde yapılan bu inceleme gezisinde resmi olarak görevlendirilmiştir. Araştırmacı, gezi ve incelemeler sırasında Hollandalı gruba ülkelerinde taşımali ilköğretim yada benzeri bir uygulamanın olup olmadığını, var ise amacının ne olduğunu, uygulamanın nasıl yürütüldüğünü yazılı olarak sormuştur. Grupta görevli ve "Kamu Okulu De Snippeling Müdürü" Smit Hendrik Greelt Jacop'un yazılı olarak verdiği bilgide; Hollanda'da ilkokullarda öğrenci sayısının 23'ün altına düşmesi ile okulların kapandığı, bu durumda öğrencilerin en yakın okullara servislerle gidebildikleri, servis ücretlerinin büyük bir bölümünün belediye tarafından, kalan kısmının ise

veliler tarafından karşılandığı, Hollanda’da birleştirilmiş sınıf uygulamasının az olduğu, bu uygulamanın genellikle merkeze uzak köylerde olduğu, bu okullarda ki öğrencilerin velilerinin istemeleri üzerine okulun taşıma kapsamına alındığı, birleştirilmiş sınıf uygulamasının öğrencilerin aleyhine olduğu, merkezi yerlerdeki okulların imkanlarından öğrencilerin daha çok faydalandığı belirtilmiştir (Altunsaray, 1996: 28).

Bu konuyla ilgili bir uygulama da Avustralya’da gerçekleştirilmektedir. Avustralya’nın Orta Queensland bölgesinde uygulanan “Taşınabilir Sınıf Projesi”, Queensland Eyaleti Eğitim Bakanı tarafından tavsiye edilen bölgelerde uygulanmaktadır. Eğitim Bakanlığı öncelikle uygulamanın kırsal kesim bölgelerinde yapılmasını tavsiye etmektedir. Nüfusuna oranla geniş bir arazi yapısına sahip olan Avustralya’da, aileler geniş alanlara yayılarak yaşamaktadırlar. Orta Queensland’ın eyaletinin yüzölçümüne göre her kilometrekareye 1 insan düşmektedir. Bu sebeple bu ailelerde bulunan çocuklara “ Taşınabilir Sınıf ” uygulaması ile eğitim verilmektedir. Uygulama için kamyonların kasa kısımları sınıf şekline dönüştürülmüş ve en az 10 çocuğun eğitim yapabileceği ortam hazırlanmıştır. Taşınabilir Sınıf olarak kullanılan kamyonlarda biri yönetici ve biri öğretmen olmak üzere iki personel bulunmaktadır. 1978 yılından itibaren uygulanan bu projedeki “Taşınabilir Sınıf”ların ihtiyaçları merkez komiteleri tarafından sürekli olarak karşılanmaktadır. Dokuz bölgede yapılan bu uygulama başarılı bir şekilde devam etmektedir Proje, Avustralya Okullar Komisyonu tarafından ekonomik açıdan desteklenmektedir (Fowler, 1979; Aktaran: Recepoğlu, 2006: 71).

Yeni Zelanda’da ise, kırsal kesimdeki çocuklara erken çocukluk eğitimi, taşınabilir okul öncesi birimleri tarafından verilmektedir. Eğitim Bakanlığı’nın kararıyla dokuz birim bu alanda hizmet vermektedir. Bu birimlerden her birinde iki kreş-ana okulu öğretmeni bulunmaktadır. Bu dokuz birim her hafta kırsal bölgeleri gezmektedirler (Kennedy, 1990; Aktaran: Recepoğlu, 2006: 71).

Finlandiya’da ise tüm vatandaşlar için çok amaçlı okullarda ulaşım, yemek ve diğer kademelerinde eğitim parasızdır. Öğrencilerin okul masrafları belediyeler ve devletçe karşılanır (Türkoğlu, 1998; Aktaran: Kabaş, 2006: 38).

İsveç’te zorunlu eğitim kapsamında olanlara Araç-gereçler ve yemekler ücretsizdir. Zorunlu eğitime devam eden çocuklar, belediyenin önerdiği okula

gitmeyenler hariç, ücretsiz taşıma hizmetlerinden de yararlanır. Belediyeler öğrencilerin tüm eğitim ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır (Türkoğlu, 1998; Aktaran: Kabaş, 2006: 38).

Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde de taşınmalı eğitim uygulanması yapılmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak ABD'nin "Oregon Eyalet Eğitimi Bölümü" tarafından hazırlanan "Oregon Öğrenci Taşımacılığı El Kitabı 1989" konulu kaynakta okul otobüs şoförlerine ve ilgili yöneticilere güvenli ve verimli bir okul taşımacılığını sağlayacak konular üzerinde durulmuştur. Bu konular şunlardır:

1. Bölüm: Öğrenci taşımacılığı ile ilgili konular,
2. Bölüm: Öğrenci taşımacılığı yönetiminin yönergesi,
3. Bölüm: Öğrenci taşımacılığı talimatları,
4. Bölüm: Çeşitli tavsiyeler (Oregon State Dept.1989; Aktaran: Kabaş, 2006: 39).

2.7. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Taşınmalı ilköğretim uygulaması ile ilgili olarak ilk araştırma Büyükkaragöz ve Şahin (1994) tarafından yapılmıştır. Tarama modelinde yapılmış bu araştırma da, "Konya İlinde, taşınmalı ilköğretim uygulaması çalışmalarının durumu, nitelikleri ve sorunları saptamak ve çözümler getirmek" amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, 205 öğretmen, 118 yönetici ve 207 veli olmak üzere toplam 530 kişi oluşturmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ve öneriler şunlardır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995: 48-49):

1. *Öğretmen, yönetici ve veliler taşınmalı ilköğretimin öğrenci başarısının arttırdığı konusunda olumlu bir görüşe sahiptirler.*
2. *Öğretmen, yönetici ve veliler taşınan okulun araç ve gereç yönünden taşınan okullara oranla daha donanımlı bir özelliğe sahip olduğunu ifade etmişlerdir.*
3. *Öğretmen ve yöneticiler taşınan okullarda öğrenim görececek olan taşınan öğrencilerin hemen hemen hepsinin bağımsız sınıflarda öğrenim gördüklerini belirtmişlerdir.*
4. *Öğretmen ve yöneticiler taşınan okullarda öğrenim görececek olan taşınan öğrencilerin hemen hepsinin bağımsız sınıflarda öğrenim gördüklerini belirtmişlerdir.*
5. *Öğretmen ve yöneticilerin öğrencilerin sosyal faaliyetlere yeterince istekli olmadıklarını, istatistiksel olarak ifade etmişler.*

6. *Öğretmen, yönetici ve veliler taşıma esnasında velilerin endişeye kapıldıklarını ifade etmişlerdir.*

Taşımali ilköğretim uygulaması ile ilgili bir başka araştırma da Karakütük (1996) tarafından yapılmıştır. Bu araştırma, tarama modelinde yapılmış olup bir örnek olay incelemesidir. Bu araştırmada, Ankara İli Sincan İlçesi'nde uygulanmakta olan taşımali ilköğretim uygulamasını ve sorunlarını ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini 11 yönetici, 18 öğretmen ile 39 öğrenci velisi olmak üzere toplam 68 kişi oluşturmaktadır. Sincan ilçesi örnek olayında taşımali ilköğretimin durumu ve karşılaşılan sorunlar ile ilgili sonuçlar aşağıda belirtilmiştir (Karakütük, 1996: 74-77):

1. *Uygulama, Coğlu Vural Baylan ve Tuna Üçer ilköğretim okullarında yapılmakta, Coğlu Vural Baylan ilköğretim Okulu'na 7 köyden 140 öğrenci, Tuna Üçer İlköğretim Okuluna 6 köyden 63 öğrenci taşınmaktadır.*
2. *Yönetici, öğretmen ve velilerin çoğunluğu taşımali ilköğretimin sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılmasında etkili olduğu görüşündedirler.*
3. *Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre genelde, kızlar ve yoksul aile çocukları eğitim olanağına kavuşmuşlardır.*
4. *Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, öğrencilerin başarı düzeyleri yükselmiş, daha nitelikli öğretmenlere, yeterli sayıda dersliğe, işliğe, laboratuara ve eğitim alanına kavuşmuşlardır.*
5. *Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, öğrenci sayısı artmış, birleştirilmiş sınıf sayısı azaltılmıştır ve taşıma ücreti devletçe karşılanmaktadır.*
6. *Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, ilçe sosyal ve yardımlaşma ve dayanışma vakfı ve hayırsever vatandaşların katkıları ile öğle yemeği öğrencilerin % 40'ına ücretsiz, diğerlerine ise düşük bir ücret karşılığı verilmektedir.*
7. *Yönetici, öğretmen ve veli görüşlerine göre, taşımali ilköğretim uygulaması ile eğitimin maliyeti azalmıştır.*
8. *Yöre halkının servis araçlarına binmeleri, çocukların ayakta gidip gelmesine neden olmakta, yine yolların bozuk olması taşıma işini aksatmaktadır.*

Altunsaray (1996) tarafından Balıkesir ilinde "Taşımali İlköğretimin Değerlendirilmesi" adlı bir araştırma yapılmıştır. Durum belirleme yönteminin

kullanıldığı bu araştırma, 1995-1996 öğretim yılında Balıkesir'in merkez ve diğer 13 ilçesinde taşıma merkezi olan 13 ilkokul ve 17 ilköğretim okulunda uygulanmıştır.

Araştırmanın örnekleme olarak; 138 öğretmen, 30 yönetici ve 30 ilköğretim müfettişi toplamda 198 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmada şu sonuçlara varılmıştır (Altunsaray, 1996: 121-124):

1. *Balıkesir ilinde taşınmalı ilköğretim uygulaması kapsamı geniş olup, bu kapsama alınan öğrenciler eğitim-öğretim açısından olumlu etkilenmektedirler ancak bu öğrenciler okul ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamaktadırlar.*
2. *Taşıma merkezi olan okullarla taşınan öğrenci velileri arasında yeterli iletişim kurulamamıştır.*
3. *Taşınan öğrencilere ve öğretmenlere etkili bir rehberlik hizmeti verilememektedir.*
4. *Taşıma merkezi olan okulların sınıf ve okul kitapları ile diğer ders araç gereçleri yeterli değildir.*
5. *İşlik ve laboratuvar ihtiyacı hat safhadadır.*
6. *Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilikçe merkez okullarının fiziki durum, finansman ve personel durumu konusunda bir iyileştirme yoluna gidilmemiştir.*
7. *Taşınan öğrenciler beslenme konusunda büyük güçlük çekmektedirler.*
8. *Valilik ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu konuda hiçbir ödenek ayrılmadığı gibi, bir çaba da gözlenmemiştir.*
9. *Öğrencileri taşıyan araçların kapasite olarak yeterli olmadığı, kışın araçların yeterince ısınmadığı, araç sürücülerinin periyodik sağlık kontrollerinin yapılmadığı, ancak öğrencilerin zamanında taşındığı görülmektedir.*
10. *Öğrencileri taşınan köylerin bütçelerinin % 10'u yönerge hükümlerine rağmen, ilgili taşıma merkezlerine aktarılmamaktadır.*
11. *Taşıma merkezi olan okulların memur ve yardımcı hizmetli ihtiyaçları giderilememiştir.*
12. *"Taşınmalı İlköğretim Yönergesi" hükümlerinin Bakanlık, Valilik ve Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından çeşitli nedenlerle yeterince hayata geçirilmediği anlaşılmaktadır.*

Taşınmalı ilköğretim uygulaması ile ilgili bir başka araştırma da Özkan (1997) tarafından yapılmıştır. Betimleme yöntemi kullanılan bu araştırmada; Ülkemizde 1990-1991 öğretim yılından itibaren başlatılan Taşınmalı İlköğretim Uygulamasında 1990-1996 yılları arası sayısal gelişmelerin ve Çankırı İli Merkez, Ilgaz ve Çerkeş ilçelerindeki taşınmalı ilköğretim okullarında yaşanan güçlüklerin ve bu güçlüklerle ait çözüm önerilerinin tespiti amaçlanmıştır.

Bu araştırmaya 20 taşımalı ilköğretim uygulaması üyesi, 12 okul yöneticisi, 65 öğretmen, 61 öğrenci velisi ve 15 köy muhtarı katılmıştır. Bu araştırma elde edilen sonuçlar şunlardır (Özkan, 1997: 53-56):

1. *Merkezi okulların fiziki mekan (derslik, laboratuvar, kütüphane, işlik, spor alanları, çok amaçlı salon vb.) öğretmen ve personel ihtiyaçları,*
2. *Taşınan öğrencilerin öğle yemeği problemleri,*
3. *Firma veya şoförlerden dolayı karşılaşılan güçlükler,*
4. *İklim ve yol şartlarının bozuk olmasından doğan güçlükler,*
5. *Trafik kazası tedirginlikleri,*
6. *İki grup (taşınan öğrencilerle, merkez okuldaki öğrenciler) arasındaki başarı seviyesi farkları,*
7. *Taşımalı İlköğretim uygulaması için yapılan taşıma ihalesine istenilen nitelik ve sayıda aracın katılmaması karşılaşılan sorunlardır.*

Taşımalı ilköğretim uygulaması ile ilgili bir başka araştırma da Yılmaz (1998) tarafından yapılmıştır. Bu araştırma tarama modelindedir. 1996-1997 öğretim yılıyla sınırlı bu araştırmada, Kırşehir ilinde uygulanmakta olan taşımalı ilköğretim uygulamasını ortaya koyma ve uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirme amaçlanmıştır.

Bu araştırmaya 37 okul yöneticisi, 102 öğretmen ve 242 öğrenci velisi katılmıştır. Bu araştırma elde edilen sonuçlara göre ortaya konan bazı önemli sorunlar şunlardır (Yılmaz, 1998: 78-83):

1. *Yönetici ve öğretmenler, büyük oranda taşınan öğrencilerin kılık, kıyafet, harçlık gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtirken veliler bu görüşe az katılmaktadır.*
2. *Yönetici, öğretmen ve velilerin yarısından çoğu, taşınan öğrencilerin kitap, kalem, defter gibi araç ve gereçler ile ilgili masrafların devlet tarafından karşılanmadığını düşünmektedir.*
3. *Yönetici ve öğretmenler, taşımalı ilköğretim uygulamasından yaralanan öğrencilerin öğle yemeği sorunlarının bulunduğu kanısındadır.*
4. *Yönetici, öğretmen ve veliler, refakatçi öğretmenlerin köyde oturmaları veya velilerin sırayla refakat etmeleri konusunda olumsuz görüşe sahipler.*
5. *Öğrencilerin taşınmalarında kullanılan araçların, çocukların sağlık, güvenlik ve emniyetle taşınmalarına uygunluğu konusunda, yöneticilere göre öğretmen ve veliler daha kaygılıdır.*
6. *Yönetici, öğretmen ve veliler, taşıma işinde az da olsa aksamalar olduğu kanısındalar.*
7. *Yönetici ve öğretmenler, taşınan öğrencilerin velileri ile okul yöneticileri ve öğretmenlerin işbirliği yapmalarında problemlerin olduğu kanısındalar.*

8. *Yöneticilere göre, taşıma işinde kullanılan araçlardan ve bu araçları kullanan sürücülerden Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'nde belirtilen özellikleri taşımayanlar vardır.*
9. *Öğretmenler, öğrencilerin yolculuk yapmalarından kaynaklanan yorgunluk gösterdiklerinden derslerde dikkat ve ilginin azaldığı görüşündeler.*

Taşımali ilköğretim uygulaması ile ilgili diğeri bir araştırma ise Büyükboyacı (1998) tarafından Çanakkale İlinde yapılmıştır. Alan tarama modelinde yapılmış olan bu araştırma, Çanakkale ilindeki uygulanmakta olan taşımali ilköğretim uygulamasında ortaya çıkan sorunları belirlemek ve yetkililere çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmada, Çanakkale ilinin Bayramiç, Biga, Eceabat ve Lapseki ilçelerinde taşımali ilköğretim uygulamasının yapıldığı merkez ilköğretim okullarında görev yapan 18 yönetici, 76 sınıf öğretme ve birinci kademedede öğrencisi taşınan köylerde oturan 411 öğrenci velisi olmak üzere toplam 505 kişiye ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre (Büyükboyacı, 1998: 88-89);

Taşımali ilköğretimin uygulamasının faydalara ilişkin olarak grupların en yüksek puan verdiği maddeler ise şunlardır:

1. *Öğrencilerin başarıları artmıştır.*
2. *Öğrenciler Türkçe'yi daha düzgün konuşup yazabilmektedirler.*
3. *Öğrenciler sağlık hizmetinden daha çok yararlanabilmektedir.*
4. *Öğrenciler psikolojik yönden olumlu gelişmeler göstermektedirler.*
5. *Öğrencilerin sosyalleşmesi açısından etkili olmuştur.*
6. *Sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılmasında ve birleştirilmiş sınıf uygulamasının azalmasında etkili olmuştur.*
7. *Devletin eğitiminin maliyetini azaltmasında etkili olmuştur.*
8. *Yoksul ailelerin çocuklarının okula devamlarının artmasında etkili olmuştur.*

Taşımali ilköğretim uygulaması sırasında karşılaşılan sorunlar konusunda grupların birleştikleri noktalar şunlardır:

1. *Okulda öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yerin olmaması.*
2. *Taşımali ilköğretim konusunda yönetici, öğretmen ve velilerin görüşü alınmaması.*
3. *Taşımali ilköğretim için devletin yaptığı harcamaların yetersiz kalması.*
4. *Taşımali araçlarına öğrencilerin dışında kimselerin alınması.*
5. *Taşıma araçlarının taşımaya uygun olmaması.*
6. *Öğrencisi taşınan köylerde milli bayramların eski heyecanı ile kutlanamaması.*
7. *Taşımali ilköğretim velilere ek harcama yükü getirmesi.*

Taşınmalı ilköğretim uygulaması ile ilgili bir başka araştırma da Arı (2003) tarafından Uşak ilinde yapılmıştır. Bu araştırma tarama modelindedir. 1999 yılının haziran ayında yapılan bu çalışmada, Uşak ilinde bulunan taşınmalı ilköğretim okullarındaki öğretmen ve öğrencilerin mevcut durumla ilgili görüşlerine dayalı olarak “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması”nı değerlendirme amaçlanmıştır.

Bu çalışmaya 30 öğretmen ve 178 öğrenci katılmıştır. Bu çalışma elde edilen sonuçlara göre ortaya konan bazı önemli sorunlar şunlardır (Arı, 2003: 101):

Taşınmalı öğrencilerin bir çoğunda baş ağrısı en fazla hissedilen bir rahatsızlık olup, öğrenciler arasında kısmi de olsa gruplaşmalar vardır. Öğretmenler, sabah ilk derste öğrencileri derse motive etmekte zorluk çekmektedir. Öğretmenler, öğretim sırasında en çok karşılaştıkları problem olarak ‘‘derse hazırlıksız gelme’’ olduğunu belirtmekte ve öğretmenlerin çok azı, taşıma merkezi okulların fiziki imkanlarını yeterli bulmaktadır. Velilerin, okuldaki veli toplantılarına katılım oranları düşük olup veliler, çocuklarının öğrenimleri ile yeterince ilgilenmemektedir.

Taşınmalı ilköğretim uygulaması ile ilgili bir başka araştırma da Baş (2001) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada, Bolu ilinde uygulanmakta olan Taşınmalı ilköğretim Uygulaması çalışmalarını ortaya koyma ve sorunları belirleme amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 15 yönetici, 290 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmasında elde edilen sonuçlar şunlardır (Baş 2001; Aktaran: Kabaş, 2006: 58-59):

1. Araştırmaya katılan yöneticiler ve öğretmenler “Taşınmalı ilköğretim ile ilgili konularda velilerin görüşünün alınmaması”, “Taşıma araçlarının taşımaya uygun olmaması”, “Taşınmalı ilköğretimin velilere ek harcama getirmesi”, “Taşıma merkezi olan okulun fiziksel yetersizliği”, “Merkez okulun öğretmen bakımından yetersiz olması”, “Öğrencisi taşınan köylerde Milli Bayramların eski heyecanı ile kutlanamaması”, “Taşınmalı ilköğretimle gelen öğrencilerin yorgun düşmesi”, “Kış aylarında yolların bozularak taşımayı güçleştirmesi”, “Araç şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmaması”, “Okul yönetiminde sorunların artması” konularında sorunlar olduğunu belirtmektedirler.
2. Taşınmalı ilköğretim sorunlarına ilişkin görev yönünden; yönetici ve öğretmenler ile veliler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Başka bir ifade ile velilerin diğer denek gruplarıyla (yönetici, öğretmen) farklı görüşlere sahip oldukları söylenebilir.
3. Velilerin, yönetici ve öğretmenlerden: “Merkez okulun öğretmen bakımından yetersiz olması”, “Öğrencisi taşınan köylerde kapanan okulların araç gereçlerinin merkez okula devredilmemesi”, “Araç şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmaması”, “Taşıma ile gelen

- öğrencilerin merkez okulun genel başarısını düşürmesi” maddelerinde farklı düşündükleri görülmektedir.*
4. *Taşımali ilköğretimin sorunlarına ilişkin öğretmen ve yöneticilerin aynı görüşleri paylaştıkları görülmüştür.*
 5. *Araştırmaya katılan deneklerin taşımali ilköğretimin sorunlarına ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur.*
 6. *“Okul yönetiminde sorunların artması” konusunda tüm denek gruplarının bu soruna katılması, taşımali ilköğretimin, okul yönetiminde problem oluşturduğunun bir göstergesidir.*

Taşımali ilköğretim uygulaması ile ilgili bir başka araştırma da Küçükkoğlu (2001) tarafından Erzurum’da yapılmıştır. Tarama modelindeki bu araştırma, Erzurum’un Aşkale ilçesi ve Kandilli beldesinde yapılmış olup Erzurum ilinde “Taşımali İlköğretim Uygulaması” çalışmalarının durumu ve sorunlarını tespit ederek bazı çözüm önerileri getirmeyi amaçlamıştır. İlköğretimde Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerini kapsayan bu çalışmada elde edilen bazı sonuçlar ise şunlardır (Küçükkoğlu, 2001; Aktaran: Kabaş, 2006: 59-60):

1. *Taşımali eğitim uygulaması genel okullaşma oranını artırmıştır. Fakat genel başarı düzeyini artırdığı konusunda açık bulgular elde edilememiştir.*
2. *Taşıma merkezi olan okulların fiziki yapısı uygulama öncesinde yeterince iyileştirilemediği için sınıf mevcutları oldukça artmıştır. Fakat bunun yanında taşınan öğrenciler daha iyi fiziki donanıma kavuşmuşlardır.*
3. *Taşıma merkezi okullara yeterince personel verilmemesi uygulamanın sağlıklı işlemesine engel olmuştur. Ayrıca öğle yemeklerinde sorunlar yaşanmaktadır.*
4. *Taşımali eğitim birleştirilmiş sınıf uygulamasını azaltmıştır. Bununla beraber henüz bariz bir başarı sağlayamadığı gibi, öğretim süreci, finansman ve taşımadan kaynaklanan birçok sorunu çözememiştir.*

Diğer bir araştırma ise 2003 yılında Bulut tarafından yapılmıştır. Gaziantep’te uygulanmakta olan taşımali eğitim sistemine ilişkin ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenlerin beklentilerini sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu araştırma, var olan durumu saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Örneklem olarak 36 ilköğretim müfettişi, 31 yönetici, 110 öğretmen alınmıştır. Bu çalışmada elde edilen bazı sonuçlar şöyledir (Bulut, 2003; Aktaran: Özgün, 2007: 53-54):

1. Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri, yöneticiler ve öğretmenler; taşımali eğitim sisteminin geliştirilmesine ilişkin beklentileri, bu sistemin yararlı olduğuna dairdir. Daha verimli bir taşımali eğitim için sorunların yetkililer tarafından yerinde çözümlenmesi gerektiği denek guruplarının beklentilerinden çıkarılabilecek önemli sonuçlardan biridir.
2. Taşımali eğitim uygulamasının eğitim-öğretim, öğrencinin basarı durumu, çevreye katkıları ve ekonomik fayda açısından olumlu bir çalışma sayılabilir.
3. Taşıma merkezlerinin başarısının artması için fiziksel kapasitelerinin iyi olması gerektiğini belirtmiştir, taşımali eğitim sayesinde okulsuz yerleşim birimlerinde bulunan öğrencilere eğitim imkanı sağlandığını belirtmiştir.

Taşımali ilköğretim uygulaması ile ilgili diğerk bir araştırma ise Kabaş (2006) tarafından Bolu ilinde yapılmıştır. Bu araştırma betimsel bir alan araştırmasıdır. Betimsel yöntem modellerinden olan alan taraması tipi bir araştırma modeli kullanılmıştır. Bolu ili merkezinde bulunan 15 taşıma merkezi ilköğretim okulunun tümünde uygulanan bu araştırmada görevli 21 yönetici, 233 öğretmen ve 517 öğrenci velisine ulaşılmıştır.

2004–2005 eğitim-öğretim yılını kapsayan bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar şunlardır (Kabaş, 2006: 104-110):

1. Araştırmaya katılan 21 yönetici; “ Taşımali ilköğretim için devletin yaptığı harcamaların yetersiz olması”; “Taşıma araçlarına öğrenciler dışında kişilerin alınması”; “Taşıma merkezi okulun fiziksel yetersizliği”; “ Merkez okulun öğretmen bakımından yetersiz olması”; “Örgencisi taşınan köylerde Milli Bayramların eski heyecanyla kutlanamaması”; “Taşımali ilköğretimle gelen öğrencilerin yorgun düşmesi”; “Kış aylarında yolların bozularak taşımayı güçleştirmesi”; “Araç sahiplerinin yeterli eğitime sahip olmaması”; “Okul yönetiminde sorunların artması”; “Yolların taşımali eğitim için uygun olmaması”; “Taşıma ile gelen öğrencilerin merkez okulun genel başarısını düşürmesi”; “Taşıma ile gelen öğrencilerin okula ve arkadaşlarına uyum sağlayamaması” maddelerindeki sorunların var olduğunu belirtmektedir.
2. Araştırmaya katılan 233 öğretmen; “ Taşımali ilköğretim konusunda velilerin görüşünün alınmaması”; “Taşımali ilköğretimle gelen öğrencilerin yorgun düşmesi”; “Taşımali ilköğretim için devletin yaptığı harcamaların yetersiz olması”; “Taşıma araçlarına öğrenciler dışında kişilerin alınması”; “Kış aylarında yolların bozularak taşımayı güçleştirmesi”; “Araç şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmaması”; “Okul yönetiminde sorunların artması”; “Yolların taşımali eğitim için uygun olmaması”; “Taşıma ile gelen öğrencilerin merkez okulun genel başarısını düşürmesi”; “Taşıma ile gelen öğrencilerin okula ve

- arkadaşlarına uyum sağlayamaması” maddelerindeki sorunların var olduğunu belirtmektedir.*
3. *Araştırmaya katılan 516 veli; “Kış aylarında yolların bozularak taşımaya güçleştirilmesi”; “Okul yönetiminde sorunların artması”; maddelerindeki sorunların var olduğunu belirtmektedir. Bulgularda özellikle veliler taşımaya uygun bir yerin olmaması sorunun her zaman yaşandığını belirtmişlerdir.*
 4. *Bulgulara göre; ankette yer alan sorunlardan en fazla sorun olduğunu düşünen grup yöneticilerdir. En az sorunların olduğunu belirtenler ise velilerdir.*
 5. *Yönetici, öğretmen ve veliler;*
 - a) *Okulda öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yerin olmaması,*
 - b) *Taşıma araçlarının taşımaya uygun olmaması,*
 - c) *Taşıma araçlarında öğrencilerin ayakta gidip gelmesi,*
 - d) *Taşımaya uygun olmayan velilere ek harcama getirmesi,*
 - e) *Taşıma merkezi olan okulun fiziksel yetersizliği,*
 - f) *Öğrencisi taşınan köylerde Milli Bayramların eski heyecanıyla kutlanamaması,*
 - g) *Kış aylarında yolların bozularak taşımaya güçleştirilmesi,*
 - h) *Okul yönetiminde sorunların artması,*
- maddeleriyle ilgili çoğunlukla “hiç” seçeneğini tercih ederek bu sorunların yaşanmadığı yönünde aynı görüşü paylaşmışlardır.*

Taşımaya uygun uygulamayla ilgili diğer bir araştırma ise, 2005–2006 eğitim–öğretim yılında Kastamonu, Çankırı ve Karabük illerini kapsayacak şekilde Recepoğlu (2006) tarafından yapılmıştır. Bu araştırma var olan durumu tespit etmeye yönelik betimsel bir araştırmadır. Bu araştırmaya Kastamonu, Karabük ve Çankırı illeri merkez ilçelerindeki 14 okulda, 38 okul yöneticisi, 256 öğretmen, 440 öğrenci ve 155 araç sürücüsü olmak üzere toplam 889 kişi katılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlar şunlardır (Recepoğlu, 2006: 138-142):

Araştırmanın genelinde yönetici, öğretmen, öğrenci ve araç sürücülerinden alınan bilgilere ve uygulanan anketlere göre taşımaya uygun uygulamalarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına göre daha verimli ve etkili olduğunu, genelde yönetici, öğretmen, öğrenci ve araç sürücülerinin taşımaya uygun uygulamalarından memnun oldukları sonucunu çıkarabilmekte birlikte uygulamanın beraberinde birçok sorunu da barındırdığı görülmektedir. Araştırmanın bulgularını değerlendirdiğimizde; yönetici, öğretmen ve öğrencilere göre taşıma merkezi olan okulun laboratuvarlarının, ders araç ve gereçlerinin, kütüphanesinin, spor salonunun, bilişim ve teknoloji sınıfının, öğle yemeklerinin ve yemek için uygun bir yerin, gerekli personel ve hizmetli durumunun, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yetersiz olması ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sportif faaliyetlere ve sosyal etkinliklere yeterince katılmaması başlıca sorun maddeleri olarak

görülmektedir. Yönetici, öğretmen ve öğrenci ve araç sürücülerine göre kış aylarında yolların kapanmasının ve bozulmasının taşımayı güçleştirmesi, öğrencilere göre taşıma araçlarında emniyet kemerinin olmaması, araç sürücülerinin sigara içmesi ve bu araçlara öğrenciler ve görevli personel dışında kimselerin alınması, araç sürücülerine göre de taşıma araçlarında öğrencileri denetleyecek ve onlarla ilgilenecek refakatçi öğretmen ya da görevlinin olmaması başlıca sorun maddeleri olarak görülmektedir. Ayrıca yönetici, öğretmen, öğrenci ve araç sürücülerinin görüşleri arasında taşıma ve taşıma araçlarıyla ilgili birçok sorun maddesinde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Taşımali ilköğretim uygulaması ile ilgili araştırma ise Özgün (2007) tarafından İstanbul ilinde yapılmıştır. 2005–2006 eğitim-öğretim yılını kapsayan bu araştırmanın amacı, “İstanbul’da Taşımali Eğitimin Okul-Veli-Öğrenci Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkilerinin Değerlendirilmesi”dir. Bu çalışmada, var olan durumu betimlemeye yarayan alan tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 582 öğrenci, 455 öğrenci velisi, 121 yönetici ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu araştırma sonucunda, taşımali ilköğretim uygulamasıyla ilgili şu olumlu ve olumsuz etkileri tespit edilmiştir (Özgün, 2007: 109-112):

1. *Değişik yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin konuşma şekli ve şivelerindeki farklılıkların, zamanla ortadan kalktığı ve Türkçe’yi daha iyi kullandıkları belirlenmiştir.*
2. *Öğrencilerin eğitim faaliyetlerine daha çok katıldıkları, sosyal etkinlikler ile kutlama ve anma günlerine ilişkin faaliyetlerin taşınan köylere götürüldüğü, bunun sonucunda birlik ve beraberliğin arttığı, kültürel etkileşimin olduğu gözlenmiştir.*
3. *Öğrencilerin temizlik, giyim ve görgü kurallarına uyma alışkanlığı kazandıkları, okul kurallarına uymada daha dikkatli davrandıkları, toplumda nasıl yaşanması gerektiğini daha kolay öğrendikleri tespit edilmiştir.*
4. *Öğrencileri taşıma kapsamına alınan her köye en az bir sınıf öğretmeni verilmesi zorunluluğu dikkate alınırsa, 2004–2005 öğretim yılında 29.245 yerleşim birimi taşıma kapsamına alındığına göre en az bu kadar sınıf öğretmeni tasarrufu sağlanmıştır.*
5. *Taşımali ilköğretim kapsamına alınan ve okulu bulunmayan köy, mahalle ve mezralara okul yapımına gerek kalmamaktadır.*
6. *Taşımali eğitim kapsamındaki öğrencilere dağıtılan yemek yetersiz olup, öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yer yoktur.*
7. *Taşımali eğitim konusunda yönetici, öğretmen ve velilerin görüşleri alınmamaktadır.*
8. *Devletin taşımali eğitim için yaptığı ödenekler yetersizdir.*

9. *Taşıma araçlarına öğrenciler dışında kimseler alınmaktadır.*
10. *Taşımali ilköğretimle gelen öğrencilerin okula uyumu konusunda merkez okulda rehber öğretmen bulunmamaktadır.*
11. *Taşıma merkezi okullar gerekli donanım, araç-gereç, laboratuvar yönünden yeterli değildir.*
12. *Taşıma merkezi okullarda özellikle branş öğretmenlerinin sayısı yetersizdir.*
13. *Taşımali eğitim sonrası sınıflardaki mevcut öğrenci sayısı oldukça artmıştır. Çünkü merkez okulların fiziki yapısı uygulama öncesinde iyileştirilmemiştir.*
14. *Taşıma merkezi okulların memur ve yardımcı hizmetli ihtiyaçları bulunmaktadır.*

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemini oluşturan araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve veri analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma genel tarama modelindedir. Araştırma konusu itibariyle mevcut durumun analiz edilmesini ve değerlendirilmesini amaçladığı için betimsel niteliktedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2009–2010 eğitim öğretim yılında Aksaray ili merkez ve ilçelerinde bulunan 59 taşıma merkezi ilköğretim okullarında görevli 80 yönetici ve 653 öğretmenden oluşmaktadır.

Bu araştırmada, tam sayım yöntemi kullanılarak evrenin tamamı olan 80 yönetici ve 653 öğretmene ulaşılması amaçlanmıştır. Ancak; dönen ölçeklerden bazılarında her soruya aynı cevabın verilmesi veya soruların bir kısmına cevap verilmemesi sebebiyle değerlendirilmeyen ölçekler olması ve bazı yönetici ve öğretmenlerin araştırmaya katılım konusunda isteksiz davranmaları nedenleriyle 71 yönetici ve 497 öğretmene ulaşılabilmektedir.

Aksaray ilinde taşınmalı ilköğretim uygulamasının yapıldığı taşıma merkezi ilköğretim okullarının isimleri ve bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmen sayıları, sayfa 29’da yer alan Tablo-5’te verilmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan gurubunun araştırmada yer alan bağımsız değişkenlere göre dağılımına Tablo-8’de yer verilmiştir.

Tablo-8: Örneklem Gurubunun Araştırmada Yer Alan Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişkenler	Değişkenlerin Düzeyleri	f	%
Cinsiyet	Erkek	339	59,7
	Kadın	229	40,3
Yaş	20-29	303	53,3
	30-39	227	40,0
	40-49	31	5,5
	50+	7	1,2
Okuldaki Görev	Yönetici	71	12,5
	Öğretmen	497	87,5
Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	Köy	262	46,1
	Kasaba	186	32,7
	İlçe Merkezi	90	15,8
	İl Merkezi	30	5,3
Okulda Öğrenim Gören Taşımali Öğrenci Sayısı	1-40	259	45,6
	41-80	163	28,7
	81-120	104	18,3
	121+	42	7,4

Örneklem gurubu cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde; örneklem gurubunun %59,7'sini 339 kişiyle erkekler, %40,3'ünü 229 kişiyle kadınlar oluşturmaktadır.

Örneklem grubu yaş değişkenine göre incelendiğinde; 20-29 arası olan öğretmen ve yönetici sayısı 303 kişi ile örneklemin %53,3'ünü, 30-39 arası olan öğretmen ve yönetici sayısı 227 kişi ile örneklemin %40'ını, 40-49 arası olan öğretmen ve yönetici sayısı 31 kişi ile örneklemin %5,5'ini, 50 ve üzeri olan öğretmen ve yönetici sayısı ise 7 kişi ile örneklemin %1,2'sini oluşturmaktadır. Yaş değişkenine göre, 20-29 ile yaş arasında olan öğretmen ve yöneticiler örneklemin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Örnek gurubu okuldaki görev değişkenine göre incelendiğinde; yöneticiler 71 kişi ile örneklemin %12,5'ini, öğretmenler ise 497 kişi ile örneklemin %87,5'ini oluşturmaktadır.

Örnek gurubu okulun bulunduğu yerleşim yerine göre incelendiğinde; köyde bulunan taşımali ilköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmen sayısı 262 kişi ile örneklemin %46,1'ini, kasabada bulunan taşımali ilköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmen sayısı 186 kişi ile örneklemin %32,7'sini, ilçe merkezinde bulunan taşımali ilköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmen sayısı 90 kişi ile örneklemin %15,8'ini, il merkezinde bulunan taşımali ilköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmen sayısı ise 30 kişi ile örneklemin %5,3'ünü oluşturmaktadır. Buna göre köyde bulunan taşımali ilköğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmen sayısı örneklemin yaklaşık olarak yarısını oluşturmaktadır.

Örnek gurubu okulda öğrenim gören taşımali öğrenci sayısına göre incelendiğinde ise; 1-40 arasında taşımali öğrencisi olan okullarda görevli yönetici ve öğretmenler 259 kişi ile örneklemin %45,6'sını, 41-80 arasında taşımali öğrencisi olan okullarda görevli yönetici ve öğretmenler 163 kişi ile örneklemin %28,7'sini, 81-120 arasında taşımali öğrencisi olan okullarda görevli yönetici ve öğretmenler 104 kişi ile örneklemin %18,3'ünü, 121 ve üstünde taşımali öğrencisi olan okullarda görevli yönetici ve öğretmenler de 42 kişi ile örneklemin %7,4'ünü oluşturmaktadır. Buna göre 1-40 arasında öğrencisi taşınan okullarda görevli yönetici ve öğretmenler örneklemin yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştığı sorunları ve bu sorunların yaşanma sıklığını ortaya koymak için araştırmacı tarafından geliştirilen "Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçeğin geliştirilmesi amacıyla alan yazın taraması yapılmış, bu alanda çalışılmış tezler incelenmiş ve taşımali ilköğretim okullarında görev yapan 12 okul yöneticisi ve 70 öğretmenlerle görüşülmüştür. Ölçeğin hazırlanan ilk taslağı 40 maddeden oluşturulmuştur. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili olarak yapılan ön

uygulamasında, Aksaray İline bağlı Sarıyahşi, Aaçören ve Ortaköy İlçelerinde taşımali ilköğretim okullarında görevli 13 yönetici ve 111 öğretmene, toplamda 124 yönetici ve öğretmene ulaşılmıştır.

Ölçeğın Güvenirliğı

Ölçeğın uygulanması ile elde edilen veriler değişkenlerin ne tür ölçekler ile değerlendirildiğine bağlı olarak sayısallaştırılmıştır. Ölçekte, 5’li Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Ölçekteki her bir soru, sırasıyla; “Her Zaman” (1), “Sıklıkla” (2), “Ara sıra” (3), “Nadiren” (4) ve “Hiçbir Zaman” (5) seçeneklerine göre verilen yanıtlarla değerlendirilmiştir. Bu durumda, ölçekten alınabilecek en yüksek puan 125,00 ve en düşük puan ise 25,00’dir. Ölçekten alınan puanların yüksekliğı sorunların az yaşandığını, düşüklüğü ise sorunların çok yaşandığını göstermektedir.

Ön uygulamada elde edilen verilerle yapılan analiz sonucunda her maddenin madde toplam korelasyonları ele alınmış ve madde toplam korelasyonu 0,30 değerinden düşük 15 madde ölçekten çıkarılarak ölçek 25 maddeye indirgenmiştir.

Ölçeğın ön uygulaması için hesaplanan Cronbach Alpha (α) güvenilirliğı katsayısı 0,907 bulunmuştur. Faktörlere ait güvenilirlik katsayı değerleri aşağıdaki Tablo-9’da verilmiştir.

Tablo-9: Ölçeğın Faktörlerine Ait Güvenirlik Katsayısı Tablosu

Faktörler	Cronbach Alpha(α) Güvenirliğı Katsayısı
1. Faktör (Okul-Veli İlişkileri)	.877
2. Faktör (Servis Hizmetleri)	.863
3. Faktör (Yemek Hizmetleri)	.877
4. Faktör (Eğitim-Öğretim Hizmetleri)	.794
5. Faktör (İş Yüğü Durumu)	.872

Ölçeğin Geçerliliği

Ölçeğin geçerliliği çalışmasında ise ölçekteki maddeler üzerinde toplanan veriler üzerinde yapılan analizlerde; Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği testi değeri 0,775 , Bartlett's küresellik testinin ki kare değeri 2764,801 bulunmuştur ($p=0,000$). Bu durum ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu gösterir.

Ölçek, Varimax yöntemiyle yapılan faktör analizine göre toplam varyansın %64,389'unu açıklayan beş boyuttan oluşmaktadır. Büyüköztürk (2007: 125)'e göre açıklanan varyans, toplam varyansın 2/3'ünü açıkladığı için yeterlidir.

Araştırmacı tarafından, "Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği"nin madde faktör analizi, faktörlere ait açıklanan varyans ve özdeğer sonuçları aşağıdaki Tablo-10'da verilmiştir. Buna göre, "Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeği"nin madde faktör yük değerleri 0,309 ile 0,896 arasında değişmektedir.

Tablo-10: Taşımali İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar Ölçeğinin Madde Faktör Yük Değerleri

Maddeler	Madde Faktör Yükleri				
	1. Faktör	2. Faktör	3. Faktör	4. Faktör	5. Faktör
Madde 1		.779			
Madde 2		.737			
Madde 3		.721			
Madde 4		.719			
Madde 5		.614			
Madde 6		.666			
Madde 7		.686			
Madde 8			.826		
Madde 9			.894		
Madde 10			.853		
Madde 11			.699		
Madde 12			.309		
Madde 13	.848				
Madde 14	.819				
Madde 15	.867				
Madde 16	.840				
Madde 17	.723				
Madde 18				.316	
Madde 19				.571	
Madde 20				.544	
Madde 21				.664	
Madde 22				.766	
Madde 23				.618	
Madde 24					.896
Madde 25					.874
Açıklanan Varyans	17.770	15.934	12.512	10.700	7.473
Faktör Özdeğeri	4.443	3.983	3.128	2.675	1.868

3.4. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Ölçeğin uygulanabilmesi için öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı'ndan araştırma izni alınmıştır. Ölçek formlarının çoğaltılmasından sonra ölçekler, belirlenen Taşımali İlköğretim Uygulamasının yapıldığı ilköğretim okullarında araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır. Çoğaltılan ölçekler, 02 Kasım 2009 tarihinde uygulanmaya başlanmış ve 30 Aralık 2009 tarihinde ölçeklerin uygulanması sona ermiştir.

3.5. Verilerin Analizi İçin Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Örneklem üzerinde yapılan veri toplama çalışması sonucunda toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin analizinde; öncelikle örneklem gurubunun ölçeğin her bir maddesine verdiği cevaplara ait frekans ve yüzdeler değeri verilmiştir. Veri analizi yapılırken iki grup olan değişkenlerin yaşadıkları sorunlardan aldıkları toplam puan sürekli değişkeninden kendi birimi cinsinden aldığı değeri karşılaştırılırken t testi kullanılmıştır. Üç grup veya daha fazla grubu olan değişkenlerin yaşadıkları sorunlardan aldıkları toplam puan sürekli değişkeninden kendi birimi cinsinden aldığı değeri karşılaştırılırken tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı bulunan değişkenlerin karşılaştırılmasında çoklu karşılaştırmalardan Tukey testi kullanılmıştır. Yukarıda bahsedilen tüm parametrik testler normallik önşartı, varyansların homojenliği gibi ön şartları sağladıkları yapılan analizler sonucunda test edildikten sonra analizler uygulanmıştır. Veriler SPSS 15.0 for Windows programında değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde; yönetici ve öğretmenlerden ölçek aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular, alt problemlerin verilmiş sırasına göre yer almaktadır.

1. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir ve bu sorunların yaşanma sıklığı nedir?

Servis Hizmetleri ile İlgili Sorun Maddeleri

Ölçeğin servis hizmetleri alt boyutuyla ilgili yaşanan sorunlar ve bu sorunların yaşanma sıklığı 7 maddede ele alınmıştır. Bu boyutun her bir maddesiyle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-11: Servis Şoförlerinin Yeterli Eğitime Sahip Olmamalarıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	10	14,1	16	22,5	28	39,4	13	18,3	4	5,6	71	100
Öğretmen	78	15,7	103	20,7	174	35,0	94	18,9	48	9,7	497	100

Tablo-11’de görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Servis şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmamalarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %14,1 ‘i her zaman, %22,5’i sıklıkla, %39,4’ü ara sıra ve %18,3’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %5,6 hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %15,7’si her zaman, % 20,7’si sıklıkla, %35’i ara sıra, %18,9’u nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %9,7’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, servis şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmamalarıyla ilgili sorunlar ara sıra yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-12: Servislere öğrenci dışında yolcu alınmasıyla ilgili sorunlar yaşanmasına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	4	5,6	8	11,3	23	32,4	18	25,4	18	25,4	71	100
Öğretmen	43	8,7	66	13,3	149	30,0	96	19,3	143	28,8	497	100

Tablo-12’de görüldüğü gibi; taşımalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Servislere öğrenci dışında yolcu alınmasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %5,6 ‘sı her zaman, %11,3’ü sıklıkla, %32,4’ü ara sıra ve %25,4’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %25,4’ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %8,7’si her zaman, % 13,3’ü sıklıkla, %30’u ara sıra, %19,3’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %28,8’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, servislere öğrenci dışında yolcu alınmasıyla ilgili sorunlar ara sıra yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-13: Servis Araçlarının Yolcu Kapasiteleri Üstünde Öğrenci Taşımalarına Bağlı Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	2	2,8	7	9,9	9	12,7	15	21,1	38	53,5	71	100
Öğretmen	39	7,8	65	13,1	116	23,3	118	23,7	159	32,0	497	100

Tablo-13’te görüldüğü gibi; taşımalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Servis araçlarının yolcu kapasiteleri üstünde öğrenci taşımalarına bağlı sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %2,8 ‘i her zaman, %9,9’u sıklıkla, %12,7’si

ara sıra ve %21,1'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %53,5'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %7,8'i her zaman, % 13,1'i sıklıkla, %23,3'ü ara sıra, %23,7'si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %32'si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, servis araçlarının yolcu kapasiteleri üstünde öğrenci taşımalarına bağlı sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-14:İhaleyi Alan Araçların Yetersizlikleriyle İlgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	8	11,3	13	18,3	16	22,5	24	33,8	10	14,1	71	100
Öğretmen	59	11,9	104	20,9	117	23,5	137	27,6	80	16,1	497	100

Tablo-14'te görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“İhaleyi alan araçların yetersizlikleriyle ilgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %11,3'ü her zaman, %18,3'ü sıklıkla, %22,5'i ara sıra ve %33,8'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %14,1'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %11,9'u her zaman, %20,9'u sıklıkla, %23,5'i ara sıra, %27,6'sı nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %16,1'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerini ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, ihaleyi alan araçların yetersizlikleriyle ilgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-15: Taşıma Esnasında Öğrencilerin Servis Aracı İçerisindeki Olumsuz Davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	4	5,6	10	14,1	26	36,6	23	32,4	8	11,3	71	100
Öğretmen	50	10,1	94	18,9	156	31,4	135	27,2	62	12,5	497	100

Tablo-15'te görüldüğü gibi; taşımalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Taşıma esnasında öğrencilerin servis aracı içerisindeki olumsuz davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) ilgili sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %5,6'sı her zaman, %14,1'i sıklıkla, %36,6'sı ara sıra ve %32,4'ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %11,3'ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %10,1'i her zaman, %18,9'u sıklıkla, %31,4'ü ara sıra, %27,2'si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %12,5'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşıma esnasında öğrencilerin servis aracı içerisindeki olumsuz davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) ilgili sorunlar ara sıra yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-16: Servis Şoförlerinin Hareket Saatlerine Uymamalarıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	4	5,6	7	9,9	15	21,1	31	43,7	14	19,7	71	100
Öğretmen	45	9,1	66	13,3	117	23,5	142	28,6	127	25,6	497	100

Tablo-16'da görüldüğü gibi; taşımalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamalarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %5,6'sı her zaman, %9,9'u sıklıkla, %21,1'i ara sıra ve %43,7'si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %19,7'si hiçbir

zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %9,1'i her zaman, %13,3'ü sıklıkla, %23,5'i ara sıra, %28,6'sı nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %25,6'sı hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamalarıyla ilgili sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-17: Servis Şoförlerinin Araç Kullanmaları Esnasındaki Olumsuz Davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	2	2,8	6	8,5	8	11,3	22	31,0	33	46,5	71	100
Öğretmen	36	7,2	40	8,0	97	19,5	146	29,4	178	35,8	497	100

Tablo-17'de görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Servis şoförlerinin araç kullanmaları esnasındaki olumsuz davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) ilgili sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %2,8'i her zaman, %8,5'i sıklıkla, %11,3'ü ara sıra ve %31'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %46,5'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %7,2'i her zaman, %8'i sıklıkla, %19,5'i ara sıra, %29,4'ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %35,8'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, servis şoförlerinin araç kullanmaları esnasındaki olumsuz davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) ilgili sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Yemek Hizmetleri ile İlgili Sorun Maddeleri

Ölçeğin yemek hizmetleri alt boyutuyla ilgili yaşanan sorunlar ve bu sorunların yaşanma sıklığı 5 maddede ele alınmıştır. Bu boyutun her bir maddesiyle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-18: Taşımali Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Sağlığa Uygunluğu ve Hijyen Bakımından Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde

Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	1	1,4	9	12,7	19	26,8	30	42,3	12	16,9	71	100
Öğretmen	66	13,3	104	20,9	106	21,3	143	28,8	78	15,7	497	100

Tablo-18’de görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali öğrenciler için gelen yemeğin sağlığa uygunluğu ve hijyen bakımından sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %1,4’ü her zaman, %12,7’si sıklıkla, %26,8’i ara sıra ve %42,3’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %16,9’u hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %13,3’ü her zaman, %20,9’u sıklıkla, %21,3’ü ara sıra, %28,8’i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %15,7’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, taşımali öğrenciler için gelen yemeğin sağlığa uygunluğu ve hijyeni bakımından sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-19: Taşımali Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Besin Değerinin Yetersizliğiyle İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde

Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	3	4,2	11	15,5	18	25,4	25	35,2	14	19,7	71	100
Öğretmen	96	19,3	101	20,3	117	23,5	114	22,9	69	13,9	497	100

Tablo-19’da görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali öğrenciler için gelen yemeğin besin değerinin yetersizliği ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %4,2’si her zaman, %15,5’i sıklıkla, %25,4’ü ara sıra ve %35,2’si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %19,7’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %19,3’ü her zaman, %20,3’ü sıklıkla, %23,5’i ara sıra, %22,9’u nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %13,9’u hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; taşımali öğrenciler için gelen yemeğin besin değerinin yetersizliği ile ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-20: Taşımali Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin İhale Bedeline Uygun Kalite ve Değerde Olmamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	3	4,2	11	15,5	18	25,4	23	32,4	16	22,5	71	100
Öğretmen	86	17,3	120	24,1	116	23,3	105	21,1	70	14,1	497	100

Tablo-20’de görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali öğrenciler için gelen yemeğin ihale bedeline uygun kalite ve değerde olmamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %4,2’si her zaman, %15,5’i sıklıkla, %25,4’ü ara sıra ve %32,4’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %22,5’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %17,3’ü her zaman, %24,1’i sıklıkla, %23,3’ü ara sıra, %21,1’i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %14,1’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; taşımali öğrenciler için gelen yemeğin ihale bedeline uygun kalite ve değerde olmamasıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-21: Taşımali Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Öğrenciyi Doyuracak Miktarda Olmamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	5	7,0	10	14,1	15	21,1	21	29,6	20	28,2	71	100
Öğretmen	76	15,3	98	19,7	113	22,7	110	22,1	100	20,1	497	100

Tablo-21’de görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali öğrenciler için gelen yemeğin öğrenciyi doyuracak miktarda olmamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %7’si her zaman, %14,1’i sıklıkla, %21,1’i ara sıra ve %29,6’sı nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %28,2’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %15,3’ü her zaman, %19,7’si sıklıkla, %22,7’si ara sıra, %22,1’i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %20,1’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; taşımali öğrenciler için gelen yemeğin öğrenciyi doyuracak miktarda olmamasıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-22: Taşımali Öğrenciler İçin Gelen Yemeğin Yenilebilmesi İçin Uygun Yer Olmamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	19	26,8	12	16,9	6	8,5	8	11,3	26	36,6	71	100
Öğretmen	124	24,9	76	15,3	66	13,3	63	12,7	168	33,8	497	100

Tablo-22’de görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali öğrenciler için gelen yemeğin yenilebilmesi için uygun yer olmamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %26,8’i her zaman, %16,9’u sıklıkla, %8,5’i ara sıra ve %11,3’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %36,6’sı hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %24,9’u her zaman, %15,3’ü sıklıkla, %13,3’ü ara sıra, %12,7’si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %33,8’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşımali öğrenciler için gelen yemeğin yenilebilmesi için uygun yer olmamasıyla ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır denilebilir.

Okul-Veli İlişkileri ile İlgili Sorun Maddeleri

Ölçeğin okul-veli ilişkileri alt boyutuyla ilgili yaşanan sorunlar ve bu sorunların yaşanma sıklığı 5 maddede ele alınmıştır. Bu boyutun her bir maddesiyle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-23: Taşımali Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velilerinin Veli Toplantılarına Katılmamaları ve Rutin Okul Ziyaretlerinde Bulunmamaları ile İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	28	39,4	28	39,4	8	11,3	3	4,2	4	5,6	71	100
Öğretmen	191	38,4	171	34,4	72	14,5	39	7,8	24	4,8	497	100

Tablo-23’te görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin veli toplantılarına katılmamaları ve rutin okul ziyaretlerinde bulunmamaları ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %39,4’ü

her zaman, %39,4'ü sıklıkla, %11,3'ü ara sıra ve %4,2'si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %5,6'sı hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %38,4'ü her zaman, %34,4'ü sıklıkla, %14,5'i ara sıra, %7,8'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %4,8'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, taşınmalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin veli toplantılarına katılmamaları ve rutin okul ziyaretlerinde bulunmamaları ile ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-24: Taşınmalı Gelen Öğrenci Velilerinin, Okul Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) Gibi Çalışma Guruplarında Aktif Görev Almamaları ile İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	30	42,3	27	38,0	5	7,0	5	7,0	4	5,6	71	100
Öğretmen	165	33,2	159	32,0	85	17,1	55	11,1	33	6,6	497	100

Tablo-24'te görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşınmalı gelen öğrenci velilerinin, Okul Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) gibi çalışma guruplarında aktif görev almamaları ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %42,3'ü her zaman, %38'i sıklıkla, %7'si ara sıra ve %7'si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %5,6'sı hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %33,2'si her zaman, %32'si sıklıkla, %17,1'i ara sıra, %11,1'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %6,6'sı hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşınmalı gelen öğrenci velilerinin Okul

Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) gibi çalışma guruplarında aktif görev almamaları ile ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-25: Taşımalı Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velileriyle Okulda Görev Yapan Öğretmenler Arasında İletişim Sorunları Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	25	35,2	27	38,0	13	18,3	4	5,6	2	2,8	71	100
Öğretmen	159	32,0	180	36,2	83	16,7	45	9,1	30	6,0	497	100

Tablo-25'te görüldüğü gibi; taşımalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velileriyle okulda görev yapan öğretmenler arasında iletişim sorunları yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %35,2'si her zaman, %38'i sıklıkla, %18,3'ü ara sıra ve %5,6'sı nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %2,8'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %32'si her zaman, %36,2'si sıklıkla, %16,7'si ara sıra, %9,1'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %6'sı hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olmasından dolayı bu öğrenci velileriyle okulda görev yapan öğretmenler arasında sıklıkla iletişim sorunu yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-26: Taşımalı Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velilerinin “Veli Sözleşmesi” Gereği Görevlerini Yerine Getirmemeleri ile İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	23	32,4	20	28,2	19	26,8	4	5,6	5	7,0	71	100
Öğretmen	110	22,1	170	34,2	111	22,3	70	14,1	36	7,2	497	100

Tablo-26’da görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin “veli sözleşmesi” gereği görevlerini yerine getirmemeleri ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %32,4’ü her zaman, %28,2’si sıklıkla, %26,8’i ara sıra ve %5,6’sı nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %7’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %22,1’i her zaman, %34,2’si sıklıkla, %22,3’ü ara sıra, %14,1’i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %7,2’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; taşımali gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin “veli sözleşmesi” gereği görevlerini yerine getirmemeleri ile ilgili sorunlar yöneticilere göre her zaman, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-27: Taşımali Gelen Öğrencilerin Evlerinin Okula Uzak Olması Sebebiyle Bu Öğrenci Velilerinin Resmi Bayram ve Anma Programlarına Katılamamalarına İlişkin Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	18	25,4	32	45,1	11	15,5	7	9,9	3	4,2	71	100
Öğretmen	127	25,6	150	30,2	105	21,1	70	14,1	45	9,1	497	100

Tablo-27’de görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımali gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılamamalarına ilişkin sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %25,4’ü her zaman, %45,1’i sıklıkla, %15,5’i ara sıra ve %9,9’u nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %4,2’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %25,6’sı her zaman, %30,2’si sıklıkla, %21,1’i ara

sıra, %14,1'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %9,1'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, taşınmalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılamamalarına ilişkin sorunlar sıklıkla yaşanmaktadır denilebilir.

Eğitim-Öğretim Hizmetleri ile İlgili Sorun Maddeleri

Ölçeğin eğitim-öğretim hizmetleri alt boyutuyla ilgili yaşanan sorunlar ve bu sorunların yaşanma sıklığı 6 maddede ele alınmıştır. Bu boyutun her bir maddesiyle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-28: Taşınmayla Gelen Öğrencilerin Okul ve Ders Dışı Etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) Katılamamasıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	31	43,7	18	25,4	12	16,9	7	9,9	3	4,2	71	100
Öğretmen	169	34,0	112	22,5	92	18,5	74	14,9	50	10,1	497	100

Tablo-28'de görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Taşınmayla gelen öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %43,7'si her zaman, %25,4'ü sıklıkla, %16,9'u ara sıra ve %9,9'u nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %4,2'si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %34'ü her zaman, %22,5'i sıklıkla, %18,5'i ara sıra, %14,9'u nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %10,1'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşınmayla gelen öğrencilerin okul ve

ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamasıyla ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-29: Taşımali Gelen Öğrencilerin Servis Araçlarıyla Yolculuk Yapmaları Sebebiyle (yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb.) Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	0	0,0	3	4,2	16	22,5	44	62,0	8	11,3	71	100
Öğretmen	33	6,6	55	11,1	129	26,0	184	37,0	96	19,3	497	100

Tablo-29’da görüldüğü gibi; taşımali ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Taşımali gelen öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmaları sebebiyle (yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb.) sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %4,2’si sıklıkla, %22,5’i ara sıra ve %62’si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %11,3’ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %6,6’sı her zaman, %11,1’i sıklıkla, %26’sı ara sıra, %37’si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %19,3’ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, taşımali gelen öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-30: Taşımayla Gelen Özellikle Alt Sınıf Öğrencilerin Fiziksel İhtiyaçlarını Karşılayamamalarıyla İlgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	1	1,4	5	7,0	17	23,9	29	40,8	19	26,8	71	100
Öğretmen	37	7,4	72	14,5	116	23,3	159	32,0	113	22,7	497	100

Tablo-30’da görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %1,4’ü her zaman, %7’si sıklıkla, %23,9’u ara sıra ve %40,8’i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %26,8’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %7,4’ü her zaman, %14,5’i sıklıkla, %23,3’ü ara sıra, %32’si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %22,7’si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-31: Taşımayla Gelen Öğrencilerin Öğle Arasında Evlerine Gidememeleriyle İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	10	14,1	11	15,5	16	22,5	24	33,8	10	14,1	71	100
Öğretmen	116	23,3	97	19,5	125	25,2	103	20,7	56	11,3	497	100

Tablo-31’de görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Taşımayla gelen öğrencilerin öğle arasında evlerine gidememeleriyle ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %14,1’i her zaman, %15,5’i sıklıkla, %22,5’i ara sıra ve %32,4’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %14,1’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %23,3’ü her zaman, %19,5’i sıklıkla, %25,2’si ara

sıra, %20,7'si nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %11,3'ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; taşımayla gelen öğrencilerin öğle arasında evlerine gidememeleriyle ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-32: Özellikle İkinci Kademesi Taşınan Okullardan Gelen Öğrencilerin Yeni Okul ve Sınıf Ortamına Uyum Sağlayamamalarıyla İlgili Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	8	11,3	12	16,9	24	33,8	21	29,6	6	8,5	71	100
Öğretmen	54	10,9	138	27,8	130	26,2	124	24,9	51	10,3	497	100

Tablo-32'de görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin yeni okul ve sınıf ortamına uyum sağlayamamalarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %11,3'ü her zaman, %16,9'u sıklıkla, %33,8'i ara sıra ve %29,6'sı nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %8,5'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %10,9'u her zaman, %27,8'i sıklıkla, %26,2'si ara sıra, %24,9'u nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %10,3'ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin yeni okul ve sınıf ortamına uyum sağlayamamalarıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre ara sıra, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-33: Özellikle İkinci Kademesi Taşınan Okullardan Gelen Öğrencilerin Öğrenim Seviyelerine Bağlı Olarak Sınıfta Oluşabilecek Seviye Farklılıklarından Kaynaklanan Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	14	19,7	21	29,6	18	25,4	11	15,5	7	9,9	71	100
Öğretmen	107	21,5	143	28,8	118	23,7	95	19,1	34	6,8	497	100

Tablo-33'te görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından **“Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin öğrenim seviyelerine bağlı olarak sınıfta oluşabilecek seviye farklılıklarından kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır”** maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %19,7'si her zaman, %29,6'sı sıklıkla, %25,4'ü ara sıra ve %15,5'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %9,9'u hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %21,5'i her zaman, %28,8'i sıklıkla, %23,7'si ara sıra, %19,1'i nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %6,8'i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin öğrenim seviyelerine bağlı olarak sınıfta oluşabilecek seviye farklılıklarından kaynaklanan sorunlar sıklıkla yaşanmaktadır denilebilir.

İş Yükü ile İlgili Sorun Maddeleri

Ölçeğin iş yükü hizmetleri alt boyutuyla ilgili yaşanan sorunlar ve bu sorunların yaşanma sıklığı 2 maddede ele alınmıştır. Bu boyutun her bir maddesiyle ilgili bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo-34: Taşıma Merkezi Okullarda İş Yükünün Fazla Olmasına Bağlı Olarak Öğretmenlerin Olumsuz Tutum ve Davranışlarından Kaynaklanan Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	4	5,6	8	11,3	8	11,3	28	39,4	23	32,4	71	100
Öğretmen	32	6,4	34	6,8	71	14,3	141	28,4	219	44,1	497	100

Tablo-34’te görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır**” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %5,6’sı her zaman, %11,3’ü sıklıkla, %11,3’ü ara sıra ve %39,4’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %32,4’ü hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %6,4’ü her zaman, %6,8’i sıklıkla, %14,3’ü ara sıra, %28,4’ü nadiren böyle sorun yaşanmaktadır cevabını verirken %44,1’i hiçbir zaman böyle bir sorun yaşanmamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerleri ve frekanslara ait yüzde oranları incelendiğinde; yönetici ve öğretmenlere göre, taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

Tablo-35: Taşıma Merkezi Okullarda İş Yükünün Fazla Olmasına Bağlı Olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) Olumsuz Tutum ve Davranışlarından Kaynaklanan Sorunlar Yaşanmasına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Denek Gurupları	Her Zaman		Sıklıkla		Ara Sıra		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yönetici	2	2,8	7	9,9	8	11,3	23	32,4	31	43,7	71	100
Öğretmen	21	4,2	37	7,4	58	11,7	128	25,8	253	50,9	497	100

Tablo-35’te görüldüğü gibi; taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler tarafından “**Taşıma merkezi okullarda iş yükünün**

fazla olmasına bağlı olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır” maddesine verilen cevaplar incelendiğinde, yöneticilerin %2,8'i her zaman, %9,9'u sıklıkla, %11,3'ü ara sıra ve %32,4'ü nadiren böyle sorun yaşamaktadır cevabını verirken %43,7'si hiçbir zaman böyle bir sorun yaşamamaktadır cevabını vermiştir. Bu maddeyle ilgili öğretmenlerin, %4,2'si her zaman, %7,4'ü sıklıkla, %11,7'si ara sıra, %25,8'i nadiren böyle sorun yaşamaktadır cevabını verirken %50,9'u hiçbir zaman böyle bir sorun yaşamamaktadır cevabını vermiştir.

Bu sorunla ilgili frekans değerlerine ve frekanslara ait yüzde oranlarına bakıldığında; yönetici ve öğretmenlere göre, taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar nadiren yaşanmaktadır denilebilir.

2. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo-36: Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
Erkek	339	76.76	18.10	2.68	.080
Kadın	229	72.64	17.86		

Tablo-37'de yer alan t-testi sonuçlarına göre; araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetleriyle, yaşadığı sorunlardan elde edilen toplam ortalama puanlar incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t=2.68$, $p=0,080>0,05$). Ancak, Taşımali İlköğretim Uygulamasıyla ilgili olarak kadınlar ($\bar{X}=72,64$), erkeklere ($\bar{X}=76,76$) göre daha fazla sorun yaşadığı görülmektedir.

3. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo-37: Yaşlara Göre Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

Yaş Aralıkları	N	\bar{X}	S
20-29	303	75.94	17.51
30-39	227	74.79	18.81
40-49	31	70.35	18.16
50+	7	69.85	18.56
Toplam	568	75.10	18.10

Yaşlara göre tanımlayıcı değerler yukarıdaki Tablo-37’de verilmiştir.

Tablo-38: Yaşlara Göre Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene Testi	Sd1	Sd2	p
.490	3	564	.689

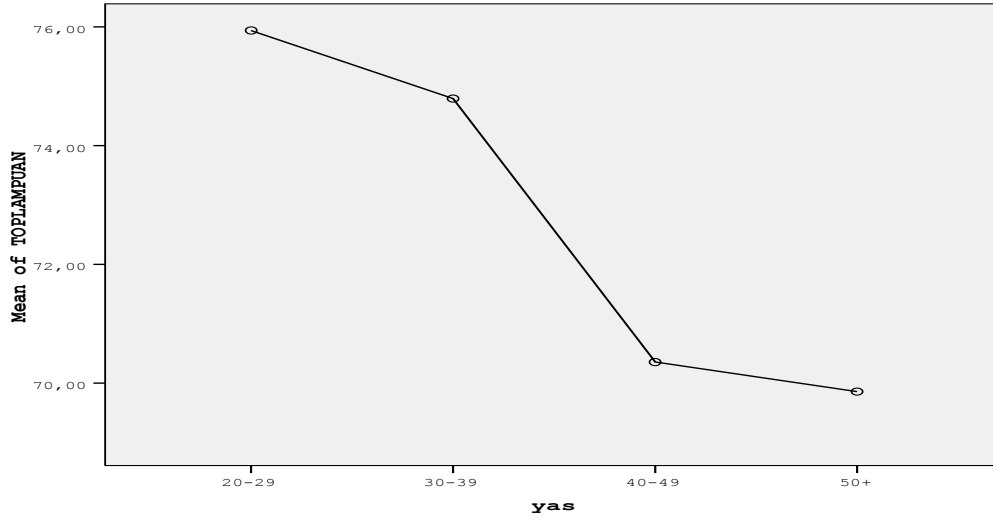
$p=.689>0,05$ olduğu için tek yönlü varyans analizi uygulamak uygundur.

Tablo-39: Yaşlara Göre ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar içi	1125.92	3	375.30	1.14	.330
Gruplar arası	184676.15	564	327.44		
Toplam	185802.07	567			

Tablo-39’da yer alan ANOVA sonuçlarına göre [$F_{(3-564)}=1.14$, $p=0.330$] $p>0,05$ olarak bulunmuştur. Buna göre, yaş aralıklarına göre sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenemez. Ancak araştırmaya katılan kişilerin algıladıkları sorunların artışına bağlı olarak yaş aralıklarına göre bir sıralama yapılacak olursa; 20-29 yaş aralığı ($\bar{X}=75.94$), 30-39 yaş aralığı ($\bar{X}=74.79$), 40-49 yaş aralığı ($\bar{X}=70.35$), 50 yaş ve üstü ($\bar{X}=69.85$) şeklinde sıralanabilir.

Şekil-1: Yaşlara Göre Toplam Puan Ortalamaları Grafiği

Yukarıdaki Şekil-1’de verilen grafikte yaşlara göre sorunlardan aldıkları toplam puan ortalamalarının nasıl bir seyir izlediği görülebilir. İstatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasa da grafiğe göre yaşın artmasına bağlı olarak yaşanan sorunların algılanmasında bir artış görülmektedir.

4. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okuldaki göreve göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo-40: Okuldaki Göreve Göre t-Testi Sonuçları

Okuldaki Görev	N	\bar{X}	S	t	p
Yönetici	71	78.04	16.69	1.56	.120
Öğretmen	497	74.68	18.27		

Tablo-40’ta yer alan t-testi sonuçlarına göre; araştırmaya katılan kişilerin okuldaki görevleriyle, yaşadığı sorunlardan elde edilen puanlar incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($t=1.56$, $p=0,120>0,05$). İstatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasa da öğretmenler ($\bar{X}=74.68$), yöneticilere ($\bar{X}=78.04$) göre daha fazla sorun yaşandığı görüşündedir.

5. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo-41: Yerleşim Yerlerine Göre Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

Yerleşim Yeri	N	\bar{X}	S
Köy	262	78.14	16.50
Kasaba	186	71.47	19.67
İlçe merkezi	90	77.23	16.48
İl merkezi	30	64.66	18.88
Toplam	568	75.10	18.10

Yerleşim yerine göre tanımlayıcı değerler yukarıdaki Tablo-41’de verilmiştir.

Tablo-42: Yerleşim Yerine Göre Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene Testi	Sd1	Sd2	p
.691	3	564	.558

$p > 0,05$ olduğu için tek yönlü varyans analizi uygulamak uygundur.

Tablo-43: Yerleşim Yerine Göre ANOVA Sonuçları

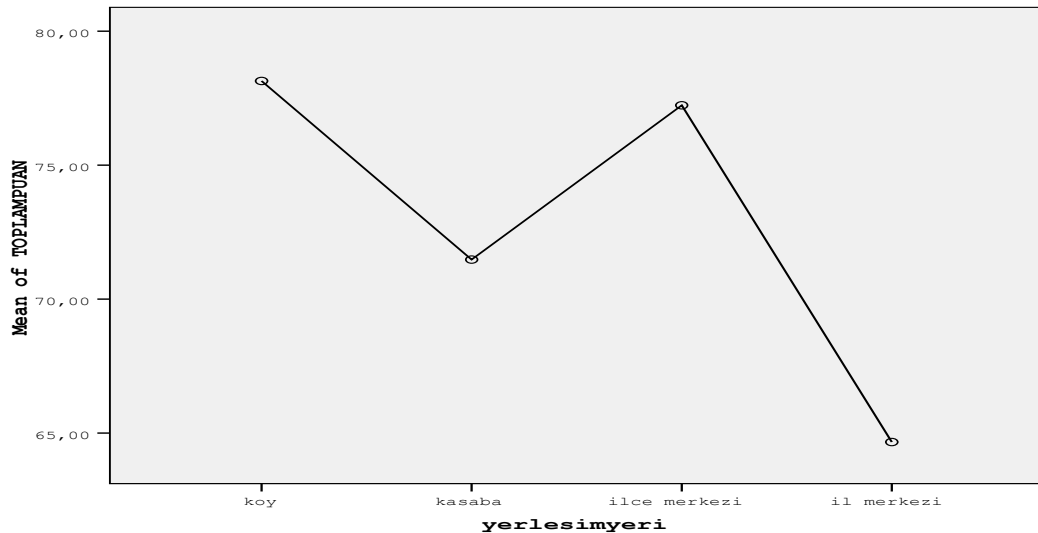
	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar içi	8545.17	3	2848.39	9.06	.000
Gruplar arası	177256.90	564	314.28		
Toplam	185802.07	567			

Tablo-43’te verilen ANOVA sonuçlarına göre [$F_{(3-564)}=9.06$, $p=0.000$] $p < 0,05$ olarak bulunmuştur. Buna göre, okulun bulunduğu yerleşim yeri ortalamalarına göre sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Hangi yerleşim yerlerinin birbirinden farklı olduğu çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey tablosu ile gösterilmiştir.

Tablo-44: Yerleşim Yerine Göre Tukey Çoklu Karşılaştırma Tablosu

(I) Yerleşim Yeri	(J) Yerleşim Yeri	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	p	95% Güven Aralığı	
Köy	Kasaba	6.66(*)	1.69	.001(*)	2.28	11.04
	İlçe merkezi	.90	2.16	.975	-4.67	6.48
	İl merkezi	13.47(*)	3.41	.001(*)	4.67	22.27
Kasaba	Köy	-6.66(*)	1.69	.001(*)	-11.04	-2.28
	İlçe merkezi	-5.76	2.27	.056	-11.62	.10
	İl merkezi	6.80	3.48	.208	-2.18	15.79
İlçe merkezi	Köy	-.90	2.16	.975	-6.48	4.67
	Kasaba	5.76	2.27	.056	-.10	11.62
	İl merkezi	12.56(*)	3.73	.005(*)	2.93	22.19
İl merkezi	Köy	13.47(*)	3.41	.001(*)	-22.27	-4.67
	Kasaba	-6.80	3.48	.208	-15.79	2.18
	İlçe merkezi	12.56(*)	3.73	.005(*)	-22.19	-2.93

Tablo-44'te verilen Tukey tablosuna göre; Köy ($\bar{X}=78.14$) ile kasaba ($\bar{X}=71.47$), köy ($\bar{X}=78.14$) ile il merkezi ($\bar{X}=64.66$) ve ilçe merkezi ($\bar{X}=77.23$) ile il merkezi ($\bar{X}=64.66$) yerleşim yeri arasında ortalamalarına göre sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları bakımından istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Şekil-2: Yerleşim Yerine Göre Toplam Puan Ortalamaları Grafiği

Yukarıdaki Şekil-2'de verilen grafikte yerleşim yerlerine göre sorunlardan aldıkları puan ortalamalarının nasıl bir seyir izlediği görülebilir. Grafikten yola çıkarak araştırmaya katılan kişilerin algıladıkları sorunların artışına bağlı olarak

okulun bulunduğu yerleşim yerine göre bir sıralama yapılacak olunursa; köy ($\bar{X}=78.14$), ilçe merkezi ($\bar{X}=77.23$), kasaba ($\bar{X}=71.47$) ve il merkezi ($\bar{X}=64.66$) şeklinde sıralanabilir.

6. Taşınmalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulda öğrenim gören taşınmalı öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Tablo-45: Taşınan Öğrenci Sayısına Göre Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

Taşınan Öğrenci Sayısı	N	\bar{X}	S
0-40	259	74.89	17.90
41-80	163	77.54	18.20
81-120	104	74.08	19.85
121+	42	69.40	12.43
Toplam	568	75.10	18.10

Taşınan öğrenci sayısına göre tanımlayıcı değerleri Tablo-45'te verilmiştir.

Tablo-46: Taşınan Öğrenci Sayısına Göre Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları

Levene Testi	Sd1	Sd2	p
2.739	3	564	.053

$p>0,05$ olduğu için tek yönlü varyans analizi uygulamak uygundur.

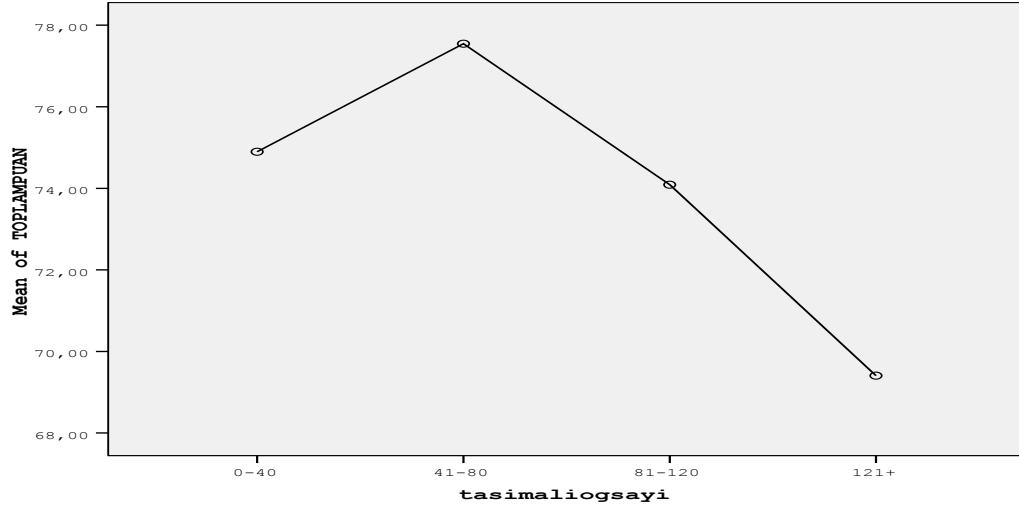
Tablo-47: Taşınan Öğrenci Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar içi	2455.14	3	818.38	2.51	.057
Gruplar arası	183346.93	564	325.08		
Toplam	185802.07	567			

Tablo-47'de verilen ANOVA sonuçlarına göre [$F_{(3-564)}=2.51$, $p=0.057$] $p>0,05$ olarak bulunmuştur. Buna göre, taşınan öğrenci sayısı ortalamalarına göre sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenemez. Ancak araştırmaya katılan kişilerin algıladıkları sorunların artışına bağlı olarak okulda öğrenim gören taşınmalı öğrencilerin sayısına göre bir sıralama yapılacak olunursa; 41-80 öğrenci arası

($\bar{X} = 77.54$), 0-40 öğrenci arası ($\bar{X} = 74.89$), 81-120 öğrenci arası ($\bar{X} = 74.08$), 121 öğrenci ve üstü ($\bar{X} = 69.40$) şeklinde sıralanabilir.

Şekil-3: Taşınan Öğrenci Sayısına Göre Toplam Puan Ortalamaları Grafiği

Şekil-3'te verilen grafikte öğrenci sayılarına göre sorunlardan aldıkları puan ortalamalarının nasıl bir seyir izlediği görülebilir.

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, alt problemlere ait bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Araştırma ile ilgili bulguların tartışılması ve yorumlanması, alt problemlerin ele alınma sırasına uygun olarak yapılmıştır.

5.1. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir ve bu sorunların yaşanma sıklığı nedir?

Servis Hizmetleri ile İlgili Sorunlar

Yönetici ve öğretmenlere göre, servis şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmamalarıyla ilgili sorunlar ara sıra yaşanmaktadır. Baş (2001) ve Kabaş (2006) tarafından yapılan araştırma sonuçları, bu sonucu destekler niteliktedir. Baş (2001) ve Kabaş (2006) araştırmalarında; araç şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmaması sorunlar yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu sonuçla ilgili olarak, öğrenci taşıma işlerinde görevli servis şoförlerinin bir kısmının bu hizmeti verebilecek yeterli eğitime sahip olmadığı ve bu durumun da taşımali ilköğretim uygulamasında aksama ve sorunlara yol açtığı söylenebilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, servislere öğrenci dışında yolcu alınmasıyla ilgili sorunlar ara sıra yaşanmaktadır. Bu sonucu destekleyen sonuçları Karakütük (1996), Büyükboyacı (1998), Kabaş (2006), Receptoğlu (2006) ve Özgün (2007)'ün de ortaya koymuştur. Bu kişilerin yaptığı araştırmalarda, servis araçlarına öğrenci dışında yolcu alındığı, bu yolcuların da yöre halkından kişiler olduğu bilgisine ulaşmışlardır. Bu durum, öğrenci servislerini denetleyen birimlerce yeterli ve düzenli denetim yapılmamasından veya bu ihmallerle ilgili gerekli cezai yaptırımların gerektiği gibi uygulanmamasından kaynaklanıyor olabilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, servis araçlarının yolcu kapasiteleri üstünde öğrenci taşımalarına bağlı sorunlar nadiren yaşanmaktadır. Bu sorun; bazı yerleşim birimlerinden taşınan öğrencilerin sayısı gelen nakillerle artış gösterebilmekte ve buna bağlı olarak tam kapasite çalışan bazı araçların dönem içinde ayrı bir taşıma

ihalesi yapılamadığı için kapasitelerinin üzerinde öğrenci taşımaktan kaynaklanıyor olabilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, ihaleyi alan araçların yetersizlikleriyle ilgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) sorunlar nadiren yaşanmaktadır. Bu sonucu destekler nitelikteki sonuçlara, Altunsaray (1996) ve Kabaş (2006) da ulaşmıştır. Altunsaray (1996), kışın araçların yeterince ısınmadığını; Kabaş (2006) ise taşıma araçlarının taşımaya uygun olmadığını tespit etmiştir. Bu sorunun; bazı araçlar sürücülerinin, periyodik araç bakımlarını düzenli olarak yaptırmadığı ve yakıt giderinin artacağı endişesiyle araç içi ısısının yeterli düzeye erişmeden servis hizmeti görevini yerine getirmesinden kaynakladığı söylenebilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşıma esnasında öğrencilerin servis aracı içerisindeki olumsuz davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) ilgili sorunlar ara sıra yaşanmaktadır. Servis araçlarında böyle bir sorunun ortaya çıkmasını önleyecek bir görevlinin bulunmaması ve öğrencilerin araç içinde nasıl davranılması gerektiğini bilmemeleri bu gibi sorunların yaşanmasına sebep olabilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamalarıyla ilgili sorunlar nadiren yaşanmaktadır. Bu sorun, denetim zaafından kaynaklanıyor olabilir. Altunsaray (1996)'ın ulaştığı sonuç, bu sonuçla örtüşmemektedir. Altunsaray (1996) araştırmasında, servis araçlarıyla öğrencilerin zamanında taşındığı sonucuna ulaşmıştır.

Yönetici ve öğretmenlere göre, servis şoförlerinin araç kullanmaları esnasındaki olumsuz davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) ilgili sorunlar nadiren yaşanmaktadır. Bu sorun; bazı araç sürücülerinin, kendilerine ait olumsuz davranışların öğrenciler üzerinde nasıl bir etki bıraktığı konusunda bilgi sahibi olmamalarından veya bu konuyla ilgili bilgi sahibi oldukları halde umursamaz bir tavır sergilemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bu sonucu, Recepoğlu (2006)'nun araştırma sonucu destekler niteliktedir. Recepoğlu (2006) araştırmasında, araç sürücülerinin araç içerisinde sigara içmesi ile ilgili sorunların yaşandığını tespit etmiştir.

Yemek Hizmetleri ile İlgili Sorunlar

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin sağlığa uygunluğu ve hijyen bakımından sorunlar nadiren yaşanmaktadır.

Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin besin değerinin yetersizliği ile ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır.

Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin ihale bedeline uygun kalite ve değerinde olmamasıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır.

Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin öğrenciyi doyuracak miktarda olmamasıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır. Özgün (2007) yaptığı araştırmasında bu sonucu destekler nitelikte sonuca ulaşmıştır. Özgün (2007)'ün araştırma sonuca göre, taşımalı eğitim kapsamındaki öğrencilere dağıtılan yemek yetersizdir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin yenilebilmesi için uygun yer olmamasıyla ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır. Bu durumun sebebi; taşıma merkezi okulların, taşıma merkezi olmadan önce taşımalı ilköğretim uygulamasına uygun hale getirilmemesi ve taşıma merkezi olduktan sonra fiziki anlamda yetersizliklerin giderilmemesiyle açıklanabilir. Bu sonucu destekler nitelikteki sonuçlara yaptıkları araştırmalar neticesinde Büyükboyacı (1998), Recepoğlu (2006), Özgün (2007) ve Kabaş (2006) da ulaşmıştır. Bu kişilerin ulaştıkları ortak sonuç; okulda, taşımalı öğrencilerin öğle yemeklerini yiyebilecekleri uygun bir yer olmadığıdır.

Yemek hizmetlerine ait bazı sorunların yaşanma sıklığı konusunda öğretmenler, yöneticilerden farklı düşünmektedir. Bunun sebebi; yemeklerin teslim alınması ve dağıtılması öğretmenlerin nöbet görevlerine dahil olduğu için, öğretmenler yöneticilere göre bu alana ilişkin sorunları daha iyi gözlemlemiş ve bu nedenle de bu sorunların daha sık yaşandığı yönünde görüş bildirmiş olabilirler.

Yemek hizmetleriyle ilgili yaşanan sorunlar genel olarak ele alındığında; yemek ihalesini alan bazı firmaların, düzenli bir şekilde denetlenmemeleri sebebiyle ihale bedelinin altında hizmet vererek kar oranını arttırma çabasından kaynaklanıyor olabilir. Yemek hizmetleri ile sorunların geneline destekler nitelikteki sonuçlara Özkan (1997), Küçüköğlü (2001) ve Yılmaz (1998) da ulaşmıştır. Özkan (1997),

Küçüköglü (2001) ve Yılmaz (1998) araştırmalarında, taşınan öğrencilerin öğle yemeği ile ilgili sorunlarının bulunduğunu ortaya koymuşlardır.

Okul-Veli İlişkileri ile İlgili Sorunlar

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin veli toplantılarına katılmamaları ve rutin okul ziyaretlerinde bulunmamaları ile ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır. Arı (2003)'nın yaptığı araştırmasında elde ettiği sonuç, bu sonucu desteklemektedir. Arı (2003) yaptığı araştırmada, taşınan öğrenci velilerinin okuldaki veli toplantılarına katılım oranlarının düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı gelen öğrenci velilerinin, Okul Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) gibi çalışma guruplarında aktif görev almamaları ile ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır. Bu sonucu destekler nitelikteki sonuca Yılmaz (1998) da ulaşmıştır. Yılmaz (1998) araştırmasında, taşınan öğrencilerin velileri ile okul yöneticileri ve öğretmenlerin işbirliği yapmalarında problemlerin olduğunu ortaya koymuştur.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olmasından dolayı bu öğrenci velileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunu sıklıkla yaşanmaktadır. Altunsaray (1996) yaptığı araştırmada, taşıma merkezi olan okullarla taşınan öğrenci velileri arasında yeterli iletişim kurulamadığı sonucuna ulaşmıştır. Altunsaray (1996)'ın ulaştığı sonuç, bu sonucu destekler niteliktedir.

Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin “veli sözleşmesi” gereği görevlerini yerine getirmemeleri ile ilgili sorunlar yöneticilere göre her zaman, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılamamalarına ilişkin sorunlar sıklıkla yaşanmaktadır.

Yukarıda ele alınan taşımalı ilköğretim uygulamasının okul-veli ilişkisi boyutuna ait sorunların genel sebebi; ölkemizin kırsal kesiminde yaşayan nüfusun eğitim düzeyine bağlı olarak düşünöldüğünde, köy ve köy altı yerleşim birimlerinden taşınan öğrencilerin velilerinin, çocuklarının eğitimine gereken önemi vermemeleri ve yeterli bilince sahip olmamaları olabilir. Ayrıca, taşınan birimlerin köy ve köy altı

yerleşim birimleri olması sebebiyle bazı taşınan birimlerden taşıma merkezi okula servis araçlarının dışında ulaşım imkanının olmaması, okul-veli ilişkilerini olumsuz etkiliyor olabilir.

Eğitim-Öğretim ile İlgili Sorunlar

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımayla gelen öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamasıyla ilgili sorunlar her zaman yaşanmaktadır. Bu sonucu, Receptoğlu (2006)'nun araştırma sonucu desteklemektedir. Receptoğlu (2006) araştırma sonucu olarak; taşınalı öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sportif faaliyetlere ve sosyal etkinliklere yeterince katılamamasına ilişkin sorunlar tespit etmiştir. Servis araçlarının okul çıkışında görev gereği hemen hareket etmeleri, taşınan öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere katılamamaların sebebi olarak gösterilebilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşınalı gelen öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar nadiren yaşanmaktadır. Bu durum, bazı araç şoförlerinin nizami araç kullanmamaları ve yolların taşımaya uygun olmamasıyla ilişkilendirilebilir. Bu sonucu, Yılmaz (1998), Arı (2003), Baş (2001) ve Kabaş (2006) tarafından yapılan araştırma sonuçları destekler niteliktedir. Bu araştırmalarda sonuç olarak; Yılmaz (1998), öğrencilerin yolculuk yapmalarından kaynaklanan yorgunluk gösterdiklerinden derslerde dikkat ve ilginin azaldığını; Arı (2003), taşınalı öğrencilerin bir çoğunda baş ağrısı en fazla hissedilen rahatsızlık olduğunu; Baş (2001) ve Kabaş (2006) ise taşınalı ilköğretimle gelen öğrencilerin yorgun düştüğünü ortaya koymuştur.

Yönetici ve öğretmenler göre, taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar nadiren yaşanmaktadır.

Taşımaya gelen öğrencilerin öğle arasında evlerine gidememeleriyle ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır. Öğretmenler yöneticilere göre bu sorunun daha sık yaşandığı düşüncesindedir. Öğretmenler, nöbet görevleri gereği öğle arasında da okulda buldukları için bu

sorunla daha sık karşılaşıyor olabilirler. Bu sebeple de öğretmenlerin yöneticilerden farklı düşündükleri söylenebilir.

Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin yeni okul ve sınıf ortamına uyum sağlayamamalarıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre ara sıra, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır. Bu durum, taşıma merkezi okulların genelinde mevcut öğrenci sayısı az olduğu için norm kadro uygulaması gereği rehber öğretmenin olmamasından ve sınıf-şube rehber öğretmenleri tarafından da yeterli rehberlik hizmetlerinin verilememesinden kaynaklanıyor olabilir. Bu sonucu, Kabaş (2006)'ın araştırma sonucu desteklemektedir. Kabaş (2006)'ın araştırma sonuçları arasında, taşıma ile gelen öğrencilerin okula ve arkadaşlarına uyum sağlayamadığı ve bunun okul ve sınıf ortamında soruna neden olduğu sonucuna rastlanmaktadır.

Yönetici ve öğretmenlere göre, özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin öğrenim seviyelerine bağlı olarak sınıfta oluşabilecek seviye farklılıklarından kaynaklanan sorunlar sıklıkla yaşanmaktadır. Bu durum, ikinci kademesi taşınan okulların genelinde uygulanmakta olan birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin müstakil sınıflara kıyasla yeterli eğitim alamamalarından kaynaklanıyor olabilir. Bu sonuçla paralellik gösteren sonuçlara Özkan (1997) ve Baş (2001) da ulaşmıştır. Özkan (1997) araştırmasında, taşınan öğrencilerle, merkez okuldaki öğrenciler arasında başarı seviyesi farkları bulunduğu; Baş (2001) ise taşıma ile gelen öğrencilerin merkez okulun genel başarısını düşürdüğü sonucunu ortaya koymuştur.

İş Yüğü ile İlgili Sorunlar

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar nadiren yaşanmaktadır. Öğretmenlerce yerine getirilen nöbet görevlerine yemek ve taşıma hizmetleriyle ilgili görevlerin eklenmesi ve bu araştırmayla ortaya konan taşınmalı ilköğretim uygulamasının diğer boyutlarında yaşanan sorunlar, öğretmenlerin tutum ve davranışlarını kısmen olumsuz etkilemektedir denilebilir.

Yönetici ve öğretmenlere göre, taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar nadiren

yaşanmaktadır. Taşımali ilköğretim uygulamasının taşıma merkezi okullarda iş yükünü arttırdığını ve yöneticilerin rutin görevlerine bu iş yükünün de eklenmesi sonucu ortaya çıkan durumdan, yöneticilerin tutum ve davranışları kısmen olumsuz etkilenmektedir denilebilir. Bu sonucu, Baş (2001) ve Kabaş (2006)'ın araştırma sonuçları desteklemektedir. Baş (2001) ve Kabaş (2006)'ın araştırma sonuçlarına göre; taşımali ilköğretim uygulaması, okul yönetiminde sorunların artmasına sebep olmaktadır.

5.2. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

İkinci alt problemle ilgili bulgularda, araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetleriyle yaşadığı sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları incelendiğinde, cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak anlamlı bir fark olmasa da kadın ve erkeklerin toplam puan ortalamaları incelendiğinde, kadınların erkeklere göre daha çok sorun algıladığı anlamı çıkmaktadır. Bunun nedeni; kadının annelik rolü gereği koruma güdüsünün daha üst düzeyde olması sebebiyle okulda daha koruyucu olmasına, evdeki görev paylaşımı gereği mutfak işleriyle daha çok ilgilenmesi sebebiyle öğrenciler için gelen yemek konusunda daha dikkatli ve titiz olmasına, özellikle kırsal kesimlerde kadın erkek iletişiminin gelişmemiş olması sonucu bayan yönetici ve öğretmenlerin geneli erkek olan servis şoförleri ve öğrenci velileriyle sağlıklı iletişim kuramamasına bağlanabilir.

Bu sonuç, Baş (2001) tarafından yapılan araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Baş (2001)'ın araştırma sonucuna göre, araştırmaya katılan deneklerin taşımali ilköğretimin sorunlarına ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

5.3. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Üçüncü alt problemle ilgili bulgularda, araştırmaya katılan kişilerin yaş ortalamalarıyla yaşadığı sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları incelendiğinde en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenemez. Ancak istatistiksel olarak fark olmasa da toplam puan ortalamalarına bakıldığında, yaş ortalaması yükseldikçe yaşanan sorunların algılanmasında bir artış olduğu gözlenmektedir. Yönetici ve öğretmenlerin meslek hayatında geçen süre arttıkça mesleki deneyim ve sorumluluklarına ilişkin mevzuat bilgilerinin arttığı düşünülürse, yaşın ilerlemesine bağlı olarak da yönetici ve öğretmenlerin taşımali ilköğretim uygulamasında yaşanan sorunları daha iyi algılayabilecekleri sonucuna ulaşılabilir.

5.4. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okuldaki göreve göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Dördüncü alt problemle ilgili bulgularda, araştırmaya katılan kişilerin okuldaki görevleriyle, yaşadığı sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları incelendiğinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak bu alt probleme ilişkin toplam puan ortalamaları ele alındığında, öğretmenler yöneticilere göre taşımali ilköğretim uygulamasında daha fazla sorun yaşadığı görüşündedir. Öğretmenlerin nöbet, sınıf rehber öğretmenliği ve devamlı ders görevlerinin olması, yöneticiye göre öğretmeni taşımali ilköğretim uygulamasının sorunlarıyla daha çok karşı karşıya getirmektedir şeklinde yorumlanabilir.

Bu sonuca paralel bir sonuca, Baş (2001) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında rastlanmaktadır. Baş (2001) araştırmasında, taşımali ilköğretimin sorunlarına ilişkin öğretmen ve yöneticilerin aynı görüşleri paylaştıkları sonucuna ulaşmıştır.

5. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Beşinci alt problemle ilgili bulgularda, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre kişilerin yaşadığı sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Köy ile kasaba, köy ile il merkezi, ilçe merkezi ile il merkezi yerleşim yeri arasında ortalamalarına göre sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Taşımali ilköğretim uygulamasında en çok sorun il merkezi ve kasabada bulunan taşıma merkezi okullarda yaşanırken en az sorun köyde bulunan okullarda yaşandığı söylenebilir. Bu durum, üçüncü alt probleme ait sonuçları desteklemektedir. Çünkü köy okullarında görev yapan öğretmenlerin genelinde genç olmasına bağlı olarak mesleki deneyim ve sorumluluklarına ilişkin mevzuat bilgilerinin yetersizliği, köy okullarında daha az sorun yaşandığı sonucunu ortaya çıkarır. Genelde kırsal kesimde bulunan okullara ilk ataması yapılan genç öğretmenlerin, hizmet süresine bağlı olarak aldıkları hizmet puanlarına göre yer değiştirebildikleri için şehir merkezindeki bir okula atanana kadar görev deneyimleri ve mevzuat bilgileri artmaktadır. Bu durumda şehir merkezinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki deneyim ve sorumluluklarına ilişkin mevzuat bilgisi düzeylerine göre daha fazla sorun algılamaları olağandır. Ayrıca şehir merkezindeki okullara kıyasla köy okullarının imkanlarının kısıtlı olması sebebiyle köy okullarında yaşanan sorunların (maddi kaynak, kadro eksikliği, barınma, ulaşım vb.) fazlalığı, taşımali ilköğretim uygulamasında yaşanan sorunların algılanmasını engelliyor olabilir.

6. Taşımali ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulda öğrenim gören taşımali öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Altıncı alt problemle ilgili bulgularda, okulda öğrenim gören taşımali öğrenci sayısına göre sorunlardan elde edilen toplam puan ortalamaları bakımından en az bir grubun diğerlerinden farklı olduğu söylenemez. Ancak istatistiksel olarak fark olmasa da toplam puan ortalamalarına bakıldığında, öğrenci sayısı arttıkça yaşanan

sorunların da arttığı söylenebilir. Bu beklenen bir durumdur çünkü taşınan öğrenci sayısının artması; taşıma, yemek, eğitim öğretim hizmetleri, okul-veli iletişimi ve iş yükü boyutlarında hacimsel olarak büyümeye sebep olacağı için yaşanan sorunları da arttıracaktır.

BÖLÜM VI

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında yapılan önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

1. Servis şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmamalarıyla ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre ara sıra yaşanmaktadır.
2. Servislere öğrenci dışında yolcu alınmasıyla ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre ara sıra yaşanmaktadır.
3. Servis araçlarının yolcu kapasiteleri üstünde öğrenci taşımalarına bağlı sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
4. İhaleyi alan araçların yetersizlikleriyle ilgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
5. Taşıma esnasında öğrencilerin servis aracı içerisindeki olumsuz davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre ara sıra yaşanmaktadır.
6. Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamalarıyla ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
7. Servis şoförlerinin araç kullanmaları esnasındaki olumsuz davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
8. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin sağlığa uygunluğu ve hijyen bakımından sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
9. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin besin değerinin yetersizliği ile ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır.

10. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin ihale bedeline uygun kalite ve değerde olmamasıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır.
11. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin öğrenciyi doyuracak miktarda olmamasıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır.
12. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin yenilebilmesi için uygun yer olmamasıyla ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre her zaman yaşanmaktadır.
13. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin veli toplantılarına katılmamaları ve rutin okul ziyaretlerinde bulunmamaları ile ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre her zaman yaşanmaktadır.
14. Taşımalı gelen öğrenci velilerinin, Okul Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) gibi çalışma guruplarında aktif görev almamaları ile ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre her zaman yaşanmaktadır.
15. Yönetici ve öğretmenlere göre, taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olmasından dolayı bu öğrenci velileri ile öğretmenler arasındaki iletişim sorunu sıklıkla yaşanmaktadır.
16. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin “veli sözleşmesi” gereği görevlerini yerine getirmemeleri ile ilgili sorunlar yöneticilere göre her zaman, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır.
17. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılmamalarına ilişkin sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre sıklıkla yaşanmaktadır.
18. Taşımayla gelen öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılmamasıyla ilgili sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre her zaman yaşanmaktadır.
19. Taşımalı gelen öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.

20. Taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
21. Taşımayla gelen öğrencilerin öğle arasında evlerine gidememeleriyle ilgili sorunlar yöneticilere göre nadiren, öğretmenlere göre ise ara sıra yaşanmaktadır.
22. Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin yeni okul ve sınıf ortamına uyum sağlayamamalarıyla ilgili sorunlar yöneticilere göre ara sıra, öğretmenlere göre ise sıklıkla yaşanmaktadır.
23. Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin öğrenim seviyelerine bağlı olarak sınıfta oluşabilecek seviye farklılıklarından kaynaklanan sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre sıklıkla yaşanmaktadır.
24. Taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
25. Taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar, yönetici ve öğretmenlere göre nadiren yaşanmaktadır.
26. Taşımalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.
27. Taşımalı ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar; cinsiyet, yaş, okuldaki görev ve okulda öğrenim gören taşımalı öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

6.2. Öneriler

6.2.1.Eğitim

1. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla, taşımalı ilköğretim uygulamasında görev almak isteyen araç şoförlerine yönelik

kapsamlı (taşımacılık, çocuk ve öğrenci psikolojisi, ilk yardım, taşımali eğitim uygulamasıyla ilgili mevzuat bilgisi vb. konularında) bir kurs programı hazırlanıp bu kursta başarılı olanlara sertifika verilmelidir. Taşıma ihalesinin şartnamesinde, araç şoförlerinin bu sertifikaya sahip olması şartı yer almalıdır.

2. Servis araçlarına öğrenci dışında yolcu alınmaması, araç kapasitesi üzerinde öğrenci taşınmaması ve araç yetersizlikleriyle ilgili denetimleri birimlerince denetim kontrolleri düzenli yapılmalı ve gerekli cezai yaptırımlar uygulanmalıdır.
3. Servis araçlarında, araç içi düzenini sağlayacak, öğrencilerin araca iniş ve binişlerinde yardımcı olacak refakatçi personel görevlendirilmelidir.
4. Milli Eğitim Bakanlığı, taşımali ilköğretim öğrencileri için verilen öğle yemeklerinin sağlığa uygunlu, besin değeri, ihale bedeline uygunluğu, üretim koşulları ve miktarı konularında yönetmelik veya genelge ile standartlar belirlemeli ve bu standartlara uygunluğun denetlenmesiyle ilgili olarak İl Milli Eğitim Müdürlüklerine ayrıca Gıda Mühendisi ve Diyetisyen görevlendirilmelidir.
5. Taşınan öğrencilerin öğle yemeklerini yiyebilmeleri için uygun yeri olmayan okullar tespit edilerek bu okullara yemek yenecek uygun yerler yapılmalıdır.
6. Taşıma işini gerçekleştiren araçlara önceden belirlenecek günler için kendi güzergahlarında yapacakları ek seferler karşılığında ek ödeme yapılarak, taşınan öğrencilerin velilerinin okulda düzenlenen rutin veli toplantılarına ve resmi bayramlara gelebilmelerine imkan sağlanmalıdır.
7. Taşınan öğrencilerin ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılabilmeleri için, ders dışı etkinliğe katılacak öğrenci sayısına bağlı olarak taşıma ihalesi kapsamında ayrıca araç tahsisi yapılmalıdır.
8. Taşınan öğrencilerin okul ve sınıf ortamına uyum sağlayabilmeleri için Norm Kadro Yönetmeliğinde gerekli değişiklikler yapılarak genel öğrenci sayısına bakılmaksızın her taşıma merkezi ilköğretim okuluna en az bir Rehber Öğretmen kadrosu tahsis edilmesi ve Rehber Öğretmen atamalarında da bu okullara öncelik verilmesi gerekmektedir.

9. Taşıma merkezi okullarda, özellikle ikinci kademesi (6, 7 ve 8. Sınıf) taşınan okullardan gelen öğrencilerin öğrenim seviyeleri artırmaya yönelik etüt veya kurs gibi ders dışı çalışmalar yapılmalıdır.
10. Taşıma merkezi okullarda diğer okullara göre iş yükü fazla olduğu için, bu okulların yönetici ve öğretmen kadrolarına zamanında ve öncelikli olarak atama yapılması gerekmektedir.

6.2.2. Araştırma

1. Bu araştırma diğer illerde de yapılarak karşılaştırma yapılabilir ve taşınalı ilköğretim okullarının bölgesel veya ülke geneli sorunları tespit edilebilir.
2. Taşınalı ilköğretim okullarda karşılaşılan sorunların kaynağının neler olduğuna ve bu sorunları çözmeye yönelik bilimsel araştırmalar yapılabilir.
3. Taşınalı ilköğretim okullarıyla diğer ilköğretim okullarını karşılaştırmaya yönelik araştırmalar yapılabilir.
4. Taşınalı İlköğretim Okullarının sorunlarını tespit etmeye yönelik, bu okullarda öğrenim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin velilerinin görüşleri üzerine araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bölümü (2010). “Taşımali İlköğretim Okulu Bilgileri” konulu Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün İlgili Makama Gönderdiği 14.04.2010 Tarih ve B.08.4.MEM.4.68.00.06-771.99/436 Sayılı Resmi Yazısı.
- Akyol, Avni (1991). *Neden Niçin 8 Yıllık Zorunlu Eğitim*. Ankara: Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu Matbaası.
- Altunsaray, Abdullah (1996). “*Taşımali İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Arı, Asım (2003). “*Taşımali İlköğretim Uygulamaları (Uşak Örneği)*”. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:23, Sayı:1, Sayfa:101-115.
- Ayhan, Serap (1993). “*Zorunlu Eğitimde Çevreye Dönük Etkinlikler*”. Zorunlu Eğitim Sempozyumu, sayı:1,1993.
- Baş, Mehmet (2001). “*Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Kabul Edilen İlköğretim Okullarının Sorunları (Bolu İli Örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Başaran, İ. Ethem (1974). “*Türkiye’nin Zorunlu Öğrenim Sorunları ve Çözüm Yolları*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Başaran, İ. Ethem (1983). *Temel Eğitimi ve Yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları, No:112.
- Başaran, İ. Ethem (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları.

- Bostan, Fikret (2005). “*Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Toplam Kalite Uygulamasının Değerlendirilmesi (Tunceli ve Elazığ İllerinde Bir Araştırma)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. (<http://sosyalbilimler.cu.edu.tr/tezler/893.pdf>), (Erişim Tarihi: 05/02/2010).
- Büyükboyacı Şengül. (1998). “*Taşımali Eğitime İlişkin Yönetici, Öğretmen, Veli Görüşleri*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Büyükkaragöz Savaş, Şahin Hasan ve Sulak Hidayet (1994). “*Taşımali İlköğretim (Konya İlinde Bir Araştırma)*”. Konya: Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonu.
- Büyükkaragöz Savaş, Şahin Hasan (1995). “*Taşımali İlköğretim Uygulamaları*”. Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt:19, Sayı:96.
- Büyüköztürk, Şener (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Eurybase (2010). *Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi, 2007/08*. Directorate-General for Education and Culture, The Information Database on Education Systems in Europe. (http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/ressources/eurydice/eurybase/pdf/section/TR_TR_C4.pdf), (Erişim Tarihi:05.05.2010).
- Gültekin, Mehmet (1998). *Eğitim Bilimlerinde Yenilik*. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1016. (<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/1266/unite05.pdf>), (Erişim Tarihi: 10.10.2009).
- Gürsel, Musa (2007). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Işık, Halil ve Maya, İlknur (2003). “*Taşımali İlköğretim Uygulamaları ve Bu Uygulamaya Son Verilmesiyle İlgili Veli Görüşleri*”. Kastamonu Eğitim Dergisi: Ekim 2003, Cilt:11, No:2, S:285-296.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (1961). Resmi Gazete, 10705, 12 Ocak 1961.

- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2003). Resmi Gazete, 25212, 27 Ağustos 2003.
- Kabaş, Nuray (2006). “*Taşımali İlköğretim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar (Bolu ili örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karakütük, Meliha (1996). “*Taşımali ilköğretim ve sorunları (Sincan İlçesi Örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kavak, Yüksel (1997). *Dünya’da ve Türkiye’de İlköğretim*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kefeli, Serpil (2005). “*Normal, Yatılı ve Taşımali İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması (Mudurnu İlçesi Örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- MEB (1994). *Temel Eğitim Pilot Projesi Uygulama Programı*. Ankara: APK.
- MEB (1999a). *Sayısal Veriler Milli Eğitim 1999*. Ankara:APK.
- MEB (1999b). *Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim -2-*. Ankara: APK.
- MEB (2001). *2001 Yılı Basında Milli Eğitim*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB (2002a). *2002 Yılı Basında Milli Eğitim*. (<http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/501.htm>), (Erişim Tarihi: 12/10/2009).
- MEB (2002b). “*Taşımali eğitim ve İstanbul-Fenertepe İlköğretim Okulu*” konulu Milli Eğitim Bakanlığı’nın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na gönderdiği 12.04.2002 tarih ve B.08.0.APK.0.03.05.00-03/1293 sayılı Soru Önergesi Cevabı. (<http://www2.tbmm.gov.tr/d21/7/7-6198c.pdf>), (Erişim Tarihi: 12/10/2009).
- MEB (2005). *İlköğretim 1-5. Sınıf Programları Tanıtım El Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.

- MEB (2010a). *Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2009/2010*. Ankara: MEB Yayınlar Daire Başkanlığı. (http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2009_2010.pdf), (Erişim Tarihi: 10.03.2010).
- MEB (2010b). *Taşımali İlköğretim Şubesi*. (<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=sube&id=13>), (Erişim Tarihi: 01/02/2010).
- MEB (2010c). *Taşımali İlköğretim Şubesi*. (http://iogm.meb.gov.tr/files/2009_2010_tasimali_ilkogretim.xls), (Erişim Tarihi: 15/02/2010).
- MEB (2010d). *MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı İstatistik Bölümü*. (konu: Aksaray İli Taşımali İlköğretim Bilgileri, gönderen: meb.gov.tr, kimden: Turgut ÖZKILIÇ <tozkilic@meb.gov.tr>, kime:adem küçük <ademkucuk06@gmail.com>, tarih: 16 Nisan 2010, 16:49).
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). Resmi Gazete, 1457, 24 Haziran 1973.
- Özalp, Reşat ve Ataünal, Aydoğan (1977). *Türk Milli Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı*. İstanbul: Eğitim Matbaası.
- Özgün, Ayhan (2007). “*İstanbul’da Taşımali Eğitimin Okul-Veli-Öğrenci Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özkan, Necip (1997). “*Taşımali İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler, Güçlükler ve Çözüm Önerileri*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Recepoglu, Ergün (2006). “*Taşımali İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Olan İlköğretim Okullarının Sorunları (Çankırı, Karabük ve Kastamonu İli Örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sağlam, Mehmet (1997). *Milli Eğitimde Hedefler*. Ankara: MEB Yayınları.

- Şişman, Mehmet (2005). *Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Taşımali İlköğretim Yönetmeliği. (2000). Resmi Gazete, 24021, 15 Nisan 2000.
- Taymaz, Haydar (1989). *Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi ve Örgütlenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını.
- TÜİK (2009). *Türkiye İstatistik Yıllığı 2009*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası. (<http://www.tuik.gov.tr/yillik/yillik.pdf>), (Erişim Tarihi:05/05/2010).
- TÜİK (2010). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2007 ve 2008 Yılı Nüfus Bilgileri. (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>), (Erişim Tarihi: 05/05/2010).
- Ünal, Işıl Leyla (1996). *Eğitim ve Yetiştirme Ekonomisi*. Ankara: Epar Yayınları.
- Variş, Fatma (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: AlkımYayınları.
- Yılmaz, Erdal (1998). “*Taşımali İlköğretim Uygulaması (Kırşehir İli Örneği)*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER**EK-1****TAŞIMALI İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÖLÇEĞİ****DİKKAT:** Bu ölçek ile derlenecek bilgiler tamamen gizli olup yalnız Yüksek Lisans Tezi için kullanılacaktır.

Lütfen aşağıdaki soruları okuyarak size en uygun cevap kutucuğuna “X” işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz

Bay Bayan

2. Yaşınız

20-29 30-39 40-49 50+

3. Okuldaki Göreviniz

Yönetici (Müdür-Müdür Baş Yrd.-Müdür Yrd.) Öğretmen

4. Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri

Köy Kasaba İlçe Merkezi İl Merkezi-Merkez İlçe

5. Okulda Öğrenim Gören Taşımali Öğrenci Sayısı

0-40 41-80 81-120 121+

SORUNLAR	SORUNLARIN YAŞANMA SIKLIĞI				
	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
1. Servis şoförlerinin yeterli eğitime sahip olmamalarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
2. Servislere öğrenci dışında yolcu alınmasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
3. Servis araçlarının yolcu kapasiteleri üstünde öğrenci taşımalarına bağlı sorunlar yaşanmaktadır.					
4. İhaleyi alan araçların yetersizlikleriyle ilgili (ısıtma, emniyet tedbirleri, havalandırma vb.) sorunlar yaşanmaktadır.					
5. Taşıma esnasında öğrencilerin servis aracı içerisindeki olumsuz davranışlarıyla (gürültü yapma, camdan sarkma, ayakta yolculuk yapma vb.) ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
6. Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamalarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
7. Servis şoförlerinin araç kullanmaları esnasındaki olumsuz davranışlarıyla (sigara içme, yüksek sesle müzik dinleme vb.) ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
8. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin sağlığa uygunluğu ve hijyen bakımından sorunlar yaşanmaktadır.					
9. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin besin değerinin yetersizliği ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
10. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin ihale bedeline uygun kalite ve değerde olmamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
11. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin öğrenciyi doyuracak miktarda olmamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
12. Taşımalı öğrenciler için gelen yemeğin yenilebilmesi için uygun yer olmamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
13. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin veli toplantılarına katılmamaları ve rutin okul ziyaretlerinde bulunmamaları ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
14. Taşımalı gelen öğrenci velilerinin, Okul Aile Birliği ve OGYE (Okul Geliştirme ve Yönetim Ekibi) gibi çalışma guruplarında aktif görev almamaları ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
15. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velileriyle okulda görev yapan öğretmenler arasında iletişim sorunları yaşanmaktadır.					

16. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin “veli sözleşmesi” gereği görevlerini yerine getirmemeleri ile ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
17. Taşımalı gelen öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılamamalarına ilişkin sorunlar yaşanmaktadır.					
18. Taşımayla gelen öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamasıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
19. Taşımalı gelen öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmaları sebebiyle (yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb.) sorunlar yaşanmaktadır.					
20. Taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrencilerin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşanmaktadır.					
21. Taşımayla gelen öğrencilerin öğle arasında evlerine gidememeleriyle ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
22. Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin yeni okul ve sınıf ortamına uyum sağlayamamalarıyla ilgili sorunlar yaşanmaktadır.					
23. Özellikle ikinci kademesi taşınan okullardan gelen öğrencilerin öğrenim seviyelerine bağlı olarak sınıfta oluşabilecek seviye farklılıklarından kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır.					
24. Taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak Öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır.					
25. Taşıma merkezi okullarda iş yükünün fazla olmasına bağlı olarak Okul Yöneticilerinin (müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı) olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır.					

EK-2

EK-3

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Adem KÜÇÜK
Doğum Yeri:	ANKARA
Doğum Tarihi:	22/07/1978
Medeni Durumu:	Evli

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
Lisans	Hacettepe Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	ANKARA	2002
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi	Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi	KONYA	2010
Tel:	0 543 605 55 20 – (382) 311 28 67			
e-posta	ademkucuk06@gmail.com			
Adres	Sarıyahşi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Sarıyahşi/AKSARAY			